

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΩΝ ΦΩΤΟΒΟΛΤΑΪΚΩΝ

ΜΕΙΩΝΟΝΤΑΣ ΤΗ ΓΡΑΦΕΙΟΚΡΑΤΙΑ ΓΙΑ ΤΑ ΦΩΤΟΒΟΛΤΑΪΚΑ ΕΝΑΣ ΕΦΙΚΤΟΣ ΣΤΟΧΟΣ

Προκαταρκτική Εθνική Έκθεση για την Ελλάδα

Οκτώβριος 2010

With the support of

Intelligent Energy Europe

Η έκθεση αυτή ετοιμάστηκε στο πλαίσιο του έργου *PV LEGAL* με την υποστήριξη του ευρωπαϊκού προγράμματος “Ευφυής Ενέργεια”.

Συγγραφέας:

Στέλιος Ψωμάς, Σύμβουλος σε θέματα στρατηγικής – Σύνδεσμος Εταιριών Φωτοβολταϊκών (ΣΕΦ)

Επικοινωνία: Σύνδεσμος Εταιριών Φωτοβολταϊκών (ΣΕΦ)

Λ. Βουλιαγμένης 224

173 43 Άγιος Δημήτριος, Αθήνα

Τηλ. 210-9577470

Fax. 210-9707440

e-mail: info@helapco.gr

www.helapco.gr

Ποιοτικός έλεγχος:

eclareon GmbH, Berlin

Οκτώβριος 2010

Αποποίηση ευθυνών

Η αποκλειστική ευθύνη για το περιεχόμενο αυτής της έκδοσης ανήκει στους συγγραφείς της και δεν αντανάκλα απαραίτητα τη γνώμη των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν είναι υπεύθυνη για κάθε πιθανή χρήση της περιεχόμενης πληροφορίας.

1	ΠΕΡΙΛΗΨΗ	4
2	ΕΙΣΑΓΩΓΗ	5
3	ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΩΝ ΝΟΜΙΚΩΝ-ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΔΙΩΝ	6
4	ΒΑΣΙΚΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΕΜΠΟΔΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΦΩΤΟΒΟΛΤΑΪΚΩΝ	7
4.1.	Ξεπερνώντας το εμπόδιο 1: έκδοση ‘Άδειας Παραγωγής’	8
4.1.1.	Περιγραφή εμποδίου	8
4.1.2.	Ανάλυση	8
4.1.3.	Προτάσεις για την υπέρβαση του εμποδίου	9
4.2.	Ξεπερνώντας το εμπόδιο 2: όριο ισχύος για το 2020	10
4.2.1.	Περιγραφή εμποδίου	10
4.2.2.	Ανάλυση	10
4.2.3.	Προτάσεις για την υπέρβαση του εμποδίου	10
4.3.	Ξεπερνώντας το εμπόδιο 3: περίπλοκη περιβαλλοντική αδειοδότηση	11
4.3.1.	Περιγραφή εμποδίου	11
4.3.2.	Ανάλυση	12
4.3.3.	Προτάσεις για την υπέρβαση του εμποδίου	12
4.4.	Ξεπερνώντας το εμπόδιο 4: μη τήρηση προβλεπόμενων προθεσμιών	13
4.4.1.	Περιγραφή εμποδίου	13
4.4.2.	Ανάλυση	13
4.4.3.	Προτάσεις για την υπέρβαση του εμποδίου	14
4.5.	Ξεπερνώντας το εμπόδιο 5: μη δυνατότητα εγκατάστασης συστημάτων >10 kWp σε διασυνδεδεμένα νησιά	15
4.5.1.	Περιγραφή εμποδίου	15
4.5.2.	Ανάλυση	15
4.5.3.	Προτάσεις για την υπέρβαση του εμποδίου	15
4.6.	Πως το γενικότερο διοικητικό περιβάλλον επηρεάζει την ανάπτυξη των φωτοβολταϊκών	16
5	ΛΙΣΤΑ ΕΝΕΡΓΕΙΩΝ	17
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι	19
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ	20
1.	ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ	20
2.	ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΦΩΤΟΒΟΛΤΑΪΚΩΝ ΕΡΓΩΝ	21
2.1.	Κατηγορία Α	21
2.2.	Κατηγορία Β	22
2.3.	Κατηγορία Γ	22
2.4.	Σύγκριση μεταξύ διαφόρων χωρών	22

1 ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Παρά τη γενναία τιμή πώλησης της παραγόμενης ηλιακής κιλοβατώρας, η οποία θεσμοθετήθηκε ήδη από το 2006, η ελληνική αγορά φωτοβολταϊκών κινήθηκε με αργούς ρυθμούς τα τελευταία χρόνια. Βασική αιτία για αυτούς τους απογοητευτικούς ρυθμούς ανάπτυξης είναι η γραφειοκρατία η οποία εμποδίζει την ομαλή ανάπτυξη των φωτοβολταϊκών.

Χρειαζόμαστε ένα απλούστερο και αποτελεσματικότερο θεσμικό πλαίσιο για να αναπτυχθεί μια υγιής και εύρωστη αγορά. Μια πρωτοβουλία προς αυτή την κατεύθυνση είναι το πρόγραμμα *PV Legal* το οποίο αξιοποιεί τη συλλογική εμπειρία από 12 ευρωπαϊκές χώρες. Ο Σύνδεσμος Εταιριών Φωτοβολταϊκών (ΣΕΦ) συμμετέχει στο πρόγραμμα αυτό, αντλώντας χρήσιμα συμπεράσματα για τις νομικές-διοικητικές διαδικασίες σε άλλες χώρες.

Η έκθεση αυτή συνοψίζει τα βασικά συμπεράσματα της έρευνας που διενεργήθηκε, εντοπίζει τα βασικά εμπόδια που θέτουν φραγμούς στην ομαλή ανάπτυξη της αγοράς και διατυπώνει προτάσεις για την υπέρβαση αυτών των εμποδίων, αξιοποιώντας τις βέλτιστες πρακτικές σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Στο πλαίσιο του προγράμματος *PV Legal* εξετάσαμε και συγκρίναμε τις αδειοδοτικές διαδικασίες που ισχύουν σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες και αφορούν σε τρεις βασικές κατηγορίες συστημάτων της αγοράς: οικιακά συστήματα, μικρά εμπορικά συστήματα σε στέγες και μεσαίου μεγέθους συστήματα επί εδάφους. Στις περισσότερες περιπτώσεις, ο απαιτούμενος χρόνος για την ανάπτυξη των έργων αυτών στην Ελλάδα είναι πέραν του ευρωπαϊκού μέσου όρου και γι' αυτό μη ικανοποιητικός.

Κατά τη διάρκεια του ερευνητικού έργου, ένας νέος νόμος για τις ΑΠΕ ψηφίστηκε στην Ελλάδα (Ν.3851/2010) ο οποίος θεραπεύει ορισμένες από τις αστοχίες του παρελθόντος. Ταυτόχρονα, προωθήθηκαν υπουργικές αποφάσεις που απάλειψαν αρκετές γραφειοκρατικές αγκυλώσεις. Αν και σε ορισμένα θέματα οι νέες ρυθμίσεις αναμένεται να επιφέρουν θετικές αλλαγές, υπάρχουν εν τούτοις ακόμη σημαντικά εμπόδια για το μέλλον των φωτοβολταϊκών στην Ελλάδα. Κάποια από τα σημαντικότερα εμπόδια καταγράφονται παρακάτω:

- **Εμπόδιο 1:** η έκδοση 'Άδειας Παραγωγής' (η οποία συνοδεύεται από την 'Άδεια Εγκατάστασης' και την 'Άδεια Λειτουργίας') αποτελεί ένα σημαντικό παράγοντα καθυστέρησης ιδίως για έργα μεγάλου σχετικά μεγέθους.
- **Εμπόδιο 2:** το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τις ΑΠΕ ως το 2020 θέσπισε ένα σχετικά χαμηλό πλαφόν στην εγκατεστημένη ισχύ των φωτοβολταϊκών γεγονός που δεν επιτρέπει την απρόσκοπτη ανάπτυξη της αγοράς και ιδίως έργων μεγάλης ισχύος επί εδάφους.
- **Εμπόδιο 3:** οι διαδικασίες περιβαλλοντικής αδειοδότησης παραμένουν περίπλοκες παρά τις πρόσφατες βελτιώσεις.
- **Εμπόδιο 4:** οι αρμόδιες υπηρεσίες συχνά δεν τηρούν τους προβλεπόμενους από τη νομοθεσία χρόνους απόκρισης.
- **Εμπόδιο 5:** η εγκατάσταση φωτοβολταϊκών συστημάτων ισχύος >10 kWp δεν είναι ακόμη εφικτή στα νησιά εκείνα που είναι διασυνδεδεμένα με το ηπειρωτικό δίκτυο.

Εμπόδιο 1: Καθυστερήσεις 2 και 3 ετών δεν ήταν ασυνήθεις στο παρελθόν σε ότι αφορά στην έκδοση της άδειας παραγωγής. Αν και η νέα νομοθεσία (Ν.3851/2010) αναμένεται να βελτιώσει σημαντικά την κατάσταση, αυτό μένει να αποδειχθεί και στην πράξη. Θα πρέπει να τονιστεί πάντως ότι σε άλλες χώρες, όπως π.χ. στη Γερμανία, δεν υφίσταται καν η έννοια της άδειας παραγωγής σε ότι αφορά στα φωτοβολταϊκά. Καταργώντας αυτό το αδειοδοτικό στάδιο, θα επιτυγχάναμε ομαλότερη ανάπτυξη της αγοράς και θα μειώναμε δραστικά τους χρόνους αδειοδότησης καθώς και τα κόστη της επένδυσης. Επιπλέον, θα απαλλάσσαμε ορισμένες αρμόδιες αρχές από ένα δυσβάσταχτο βάρος, το οποίο συχνά δεν μπορούν να επωμιστούν λόγω έλλειψης επαρκούς προσωπικού. Θα περιορίζαμε τέλος το εμπόριο αδειών που αποτελεί παθογένεια του συστήματος και πυροδοτείται από τις σημερινές θεσμικές ρυθμίσεις.

Εμπόδιο 2: Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τις ΑΠΕ που παρουσιάστηκε τον Ιούλιο του 2010 και εξειδικεύτηκε με υπουργική απόφαση δύο μήνες αργότερα, έχει θέσει ένα στόχο για την ανάπτυξη των φωτοβολταϊκών ως το 2020 (2,2 GWp) ο οποίος δεν ανταποκρίνεται στις πραγματικές δυνατότητες και τη δυναμική της αγοράς. Ως αποτέλεσμα των ρυθμίσεων αυτών, δεν είναι σαφές αν και πότε θα μπορέσουν να εγκριθούν νέες αιτήσεις από τη ΠΑΕ

(Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας) για συστήματα μεγάλης ισχύος επί εδάφους. Συνέπεια του γεγονότος αυτού είναι η ανάπτυξη μίας μαύρης αγοράς αδειών μεταξύ αυτών που διαθέτουν μία άδεια από αιτήσεις του παρελθόντος και νεοεισερχόμενων επενδυτών που δεν μπορούν να εισέλθουν πρακτικά στην αγορά λόγω του χαμηλού πλαφόν. Το πρόβλημα θα λυθεί αν τεθεί ένας πιο φιλόδοξος στόχος για τα φωτοβολταϊκά ως το 2020, στόχος που να αντικατοπτρίζει το πραγματικό δυναμικό της αγοράς.

Εμπόδιο 3: Οι διαδικασίες περιβαλλοντικής αδειοδότησης των φωτοβολταϊκών συστημάτων ήταν μέχρι σήμερα ένα από τα σημαντικότερα εμπόδια για την ανάπτυξη της αγοράς. Με το προηγούμενο αδειοδοτικό καθεστώς, οι σχετικές διαδικασίες ήταν ασαφείς, περίπλοκες και εξαιρετικά χρονοβόρες. Ο νέος νόμος 3851/2010 θεράπευσε ορισμένες από τις παθογένειες του προηγούμενου καθεστώτος (για παράδειγμα, δεν απαιτείται πλέον περιβαλλοντική αδειοδότηση για φωτοβολταϊκά συστήματα που εγκαθίστανται σε κτίρια και οργανωμένους υποδοχείς βιομηχανικών δραστηριοτήτων), αν και προσέθεσε και αυτός ορισμένα νέα εμπόδια. Όπως θα αναλυθεί λεπτομερέστερα παρακάτω, η απαίτηση για μια βεβαίωση απαλλαγής από ΕΠΟ (Έγκριση Περιβαλλοντικών Όρων) από την αρμόδια Περιφέρεια, προσθέτει νέα εμπόδια και νέες καθυστερήσεις. Ο ΣΕΦ πιστεύει πως η βεβαίωση αυτή θα έπρεπε να καταργηθεί. Οι αρχές έχουν τη δυνατότητα να ελέγξουν τη νομιμότητα ενός έργου (σε ότι αφορά τις επιτρεπτές χρήσεις γης) σε ένα μετέπειτα στάδιο. Καταργώντας αυτό το νέο εμπόδιο, θα επιτυγχάναμε ταχύτερη ανάπτυξη της αγοράς, θα μειώναμε τα κόστη και θα ελαφρύνουμε τις περιφερειακές αρχές από μία ακόμη ανούσια διαδικασία, την ώρα μάλιστα που οι τελευταίες διαμαρτύρονται για ελλιπή στελέχωσή τους. Θα έπρεπε να δημιουργηθεί μία υπηρεσία μιας στάσης για την περιβαλλοντική αδειοδότηση (όποτε αυτή απαιτείται) στην οποία ο ενδιαφερόμενος θα καταθέτει μια απλή περιβαλλοντική γνωστοποίηση και η οποία θα απαντά επί της περιβαλλοντικής διάστασης του έργου σε σύντομο χρονικό διάστημα αντί των σημερινών χρονοβόρων διαδικασιών.

Εμπόδιο 4: Η αδειοδοτική διαδικασία διαρκεί συνήθως πολύ περισσότερο απ' ό τι θεωρητικά προβλέπεται στους σχετικούς νόμους και εγκυκλίου. Αιτία για αυτό είναι η εμπλοκή πολλών διαφορετικών υπηρεσιών και η μη παράλληλη και γραμμική διαδικασία. Ο μόνος τρόπος θεραπείας του προβλήματος αυτού είναι η θέσπιση αποκλειστικών προθεσμιών, μετά την παρέλευση των οποίων η συναίνεση της υπηρεσίας θα θεωρείται δεδομένη και ο επενδυτής θα μπορεί να προχωρά στο επόμενο στάδιο. Είναι αλήθεια ότι πολλές εμπλεκόμενες υπηρεσίες δεν είναι επαρκώς στελεχωμένες. Υπάρχουν δύο τρόποι για να ξεπεράσει κανείς αυτό το πρόβλημα: [1] να εμπλακούν περισσότερα άτομα στην διεκπεραίωση των φακέλων ή/και [2] να εξασφαλιστεί ότι ζητούνται μόνο ουσιαστικές εγκρίσεις και άρα μειώνεται ο φόρτος εργασίας. Αν απαλλαχθούμε από ανούσιες εγκρίσεις και διαδικασίες, θα κερδηθεί πολύτιμος χρόνος για τους υπαλλήλους των υπηρεσιών που σήμερα εμπλέκονται στην αδειοδότηση των φωτοβολταϊκών.

Εμπόδιο 5: Αν και η ΡΑΕ ανακοίνωσε ότι δέχεται αιτήσεις για εγκατάσταση φωτοβολταϊκών σε μη διασυνδεδεμένα νησιά ήδη από τον Ιούνιο του 2007, δεν υπήρξε ποτέ αντίστοιχη ανακοίνωση για εκείνα τα νησιά που είναι διασυνδεδεμένα με το ηπειρωτικό δίκτυο (όπως π.χ. η Εύβοια, τα Ιόνια, οι Σποράδες, κ.λπ). Ως εκ τούτου, μέχρι και σήμερα δεν είναι δυνατή η εγκατάσταση φωτοβολταϊκών σε αυτά τα νησιά. Μοναδική εξαίρεση αποτελούν τα οικιακά φωτοβολταϊκά συστήματα ισχύος έως 10 kWp τα οποία επιτρέπεται να εγκαθίστανται σε διασυνδεδεμένα με το ηπειρωτικό δίκτυο νησιά από τον Ιούλιο του 2009. Η ΡΑΕ θα έπρεπε να δεχτεί άμεσα αιτήσεις για εμπορικά φωτοβολταϊκά συστήματα και στα νησιά αυτά. Για το σκοπό αυτό απαιτείται η συνεννόηση με τη ΔΕΗ για το τεχνικά εφικτό δυναμικό ανά νησί, με βάση και την κατάσταση των εκεί δικτύων.

2 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η πρώτη εθνική νομοθεσία για τα φωτοβολταϊκά (Ν.3468/2006) προσέφερε υψηλές τιμές πώλησης της παραγόμενης ηλιακής κιλοβατώρας και έθεσε τις βάσεις για την αδειοδότηση των φωτοβολταϊκών. Η θεσμοθετημένη αδειοδοτική διαδικασία όμως ήταν περίπλοκη, χρονοβόρα και συχνά μη απαραίτητη. Ως αποτέλεσμα, και παρά τα γενναία οικονομικά κίνητρα, η ελληνική αγορά φωτοβολταϊκών αναπτύχθηκε με αργούς ρυθμούς τα τελευταία χρόνια, ενώ σωρεύτηκαν χιλιάδες αιτήσεις για επενδύσεις σε φωτοβολταϊκά ως συνέπεια των νομικών-διοικητικών εμποδίων που ετέθησαν.

Ο Σύνδεσμος Εταιριών Φωτοβολταϊκών (ΣΕΦ) υπήρξε ιδιαίτερα δραστήριος στην προσπάθειά του να πείσει τις αρχές ότι χρειαζόμαστε ένα απλούστερο και αποτελεσματικότερο θεσμικό πλαίσιο για να αναπτυχθεί μια υγιής και εύρωστη αγορά. Μια πρωτοβουλία προς αυτή την κατεύθυνση είναι το πρόγραμμα *PV Legal* το οποίο αξιοποιεί τη

συλλογική εμπειρία από 12 ευρωπαϊκές χώρες. Ο ΣΕΦ συμμετέχει στο πρόγραμμα αυτό, αντλώντας χρήσιμα συμπεράσματα για τις νομικές-διοικητικές διαδικασίες σε άλλες χώρες.

Στο πλαίσιο του προγράμματος *PV Legal*, πραγματοποιήθηκε μια ενδελεχής εξαμηνιαία έρευνα με την πολύτιμη συμβολή παραγόντων της αγοράς φωτοβολταϊκών. Η εμπειρία τους στην ανάπτυξη έργων διαφόρων μεγεθών, υπήρξε καθοριστική για να σκιαγραφηθεί το επενδυτικό περιβάλλον στη χώρα μας.

Η έκθεση αυτή συνοψίζει τα βασικά συμπεράσματα της έρευνας που διενεργήθηκε, εντοπίζει τα βασικά εμπόδια που θέτουν φραγμούς στην ομαλή ανάπτυξη της αγοράς και διατυπώνει προτάσεις για την υπέρβαση αυτών των εμποδίων, αξιοποιώντας τις βέλτιστες πρακτικές σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Η έκθεση αυτή θα αποτελέσει αντικείμενο διαβούλευσης με παράγοντες της αγοράς φωτοβολταϊκών πριν οριστικοποιηθεί και παρουσιαστεί στους εμπλεκόμενους δημόσιους φορείς (πολιτική ηγεσία, αδειοδοτούσες αρχές, διαχειριστές δικτύων, κ.λπ).

Κατά τη διάρκεια του ερευνητικού έργου, ένας νέος νόμος για τις ΑΠΕ ψηφίστηκε στην Ελλάδα (Ν.3851/2010), ο οποίος επιφέρει σημαντικές αλλαγές στην αδειοδοτική διαδικασία. Ακολούθησαν μια σειρά από υπουργικές αποφάσεις, οι οποίες κατά κανόνα απλοποίησαν σημαντικά το επενδυτικό τοπίο. Έγινε προσπάθεια, οι αλλαγές αυτές να ενσωματωθούν στην παρούσα έκθεση και να εκτιμηθεί το κατά πόσο αυτές θα επηρεάσουν θετικά ή αρνητικά το προηγούμενο αδειοδοτικό καθεστώς.

3 ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΩΝ ΝΟΜΙΚΩΝ-ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΔΙΩΝ

Το βασικό συμπέρασμα αυτής της έκθεσης είναι ότι η ανάπτυξη των φωτοβολταϊκών στην Ελλάδα αντιμετωπίζει σοβαρά και συχνά παράλογα εμπόδια που δεν αφήνουν τη χώρα να αξιοποιήσει το τεράστιο δυναμικό της σε ηλιακή ενέργεια και να ικανοποιήσει έτσι τους δεσμευτικούς για αυτήν στόχους, με αποτέλεσμα, μεταξύ άλλων, να αυξάνεται αναίτια και το κόστος του ηλιακού ηλεκτρισμού.

Ακόμη και τα μεσαίου μεγέθους φωτοβολταϊκά συστήματα, η εγκατάσταση των οποίων απαιτεί λίγες μόνο εβδομάδες, θέλουν έως και δύο χρόνια επίπονων προσπαθειών για να συνδεθούν στο δίκτυο εξαιτίας των χρονοβόρων αδειοδοτικών διαδικασιών.

Στο πλαίσιο του προγράμματος *PV Legal* εξετάσαμε τρεις βασικές κατηγορίες συστημάτων της αγοράς: οικιακά συστήματα, μικρά εμπορικά συστήματα σε στέγες και μεσαίου μεγέθους συστήματα επί εδάφους. Στις περισσότερες περιπτώσεις, ο απαιτούμενος χρόνος για την ανάπτυξη των έργων αυτών στην Ελλάδα από μη ικανοποιητικός έως απαράδεκτος. Συνοψίζουμε παρακάτω ορισμένα από τα βασικά ευρήματα της έρευνας.

Κατηγορία Α: Οικιακά συστήματα

Αν και το κομμάτι αυτό της αγοράς ρυθμίζεται από ένα σχετικά απλό θεσμικό πλαίσιο, υπάρχουν εν τούτοις καθυστερήσεις και κόστη πέραν αυτών που θα θεωρούσε κανείς ικανοποιητικά.

Η έρευνά μας έδειξε, για παράδειγμα, ότι οι χρόνοι αναμονής (κυρίως στις υπηρεσίες της ΔΕΗ) είναι οι μέγιστοι δυνατοί που προβλέπονται από τη νομοθεσία και συχνά υπερβαίνουν και τις θεσμοθετημένες προθεσμίες. Αυτό ισχύει για όλα τα συστήματα που εγκαταστάθηκαν μέχρι σήμερα. Αν και η εγκατάσταση ενός οικιακού συστήματος ολοκληρώνεται σε λίγες ώρες πρακτικά, οι νομικές-διοικητικές απαιτήσεις επιμηκύνουν το χρόνο υλοποίησης του έργου σε 3-4 μήνες. Για ένα τυπικό σύστημα ισχύος 5 kWp, οι γραφειοκρατικές διαδικασίες απαιτούν το 20% του συνολικού χρόνου και επιβαρύνουν το εργατικό κόστος με 22,5% κατά μέσο όρο.

Αν και το κομμάτι αυτό της αγοράς είναι εκείνο που αντιμετωπίζει τα λιγότερα εμπόδια, αξίζει να συγκρίνει κανείς τις σχετικές διαδικασίες με αυτές που ισχύουν στη Γερμανία, την πρωτοπόρο αγορά διεθνώς. Οι νομικές-διοικητικές διαδικασίες εκεί αντιστοιχούν στο 4,6% με 14,8% του συνολικού κόστους ανάπτυξης του έργου (εξαιρουμένου του εξοπλισμού), ενώ οι μέσοι χρόνοι αναμονής (για ένα τυπικό οικιακό σύστημα των 5 kWp) κυμαίνονται από 2 έως 5 εβδομάδες.

Κατηγορία Β: Μικρά συστήματα σε στέγες επιχειρήσεων

Οι νομικές-διοικητικές διαδικασίες για ένα τυπικό σύστημα των 20 kWp απαιτούν το 17% του συνολικού χρόνου υλοποίησης του έργου και το 27% του εργατικού κόστους. Αν και η εγκατάσταση ενός μικρού εμπορικού συστήματος ολοκληρώνεται σε λίγες ημέρες πρακτικά, οι νομικές-διοικητικές απαιτήσεις επιμηκύνουν το χρόνο υλοποίησης του έργου σε 6-7 μήνες. Οι χρόνοι αναμονής αφορούν πρωτίστως στις υπηρεσίες της ΔΕΗ και συγκεκριμένα στη διαδικασία σύνδεσης του συστήματος με το δίκτυο.

Όπως και στην περίπτωση των οικιακών συστημάτων, τόσο οι χρόνοι όσο και τα σχετικά κόστη είναι μεγαλύτερα από τα αντίστοιχα στη Γερμανία για την ίδια κατηγορία συστημάτων.

Κατηγορία Γ: Συστήματα επί εδάφους

Τα περισσότερα συστήματα που έχουν εγκατασταθεί στην Ελλάδα μέχρι σήμερα είναι μεσαίου μεγέθους ισχύος περί τα 100 kWp. Οι νομικές-διοικητικές διαδικασίες απαιτούν κατά μέσο όρο το 33% του συνολικού χρόνου ανάπτυξης του έργου και αντιστοιχούν στο 23% του συνολικού εργατικού κόστους. Αν και η εγκατάσταση ενός μεσαίου μεγέθους συστήματος ολοκληρώνεται σε περίπου δύο εβδομάδες κατά μέσο όρο, οι νομικές-διοικητικές απαιτήσεις επιμηκύνουν το χρόνο υλοποίησης του έργου σε έως και 2 χρόνια. Οι χρόνοι αναμονής μέχρι σήμερα αφορούσαν κυρίως την έκδοση από τη ΡΑΕ της εξαίρεσης από την άδεια παραγωγής και τη διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης.

Αν και η ελληνική αγορά παρουσιάζει σημαντικές διαφορές από τη γερμανική σε ότι αφορά στα μεγέθη των συστημάτων επί εδάφους, αξίζει να επισημάνουμε ότι η εγκατάσταση ενός συστήματος ισχύος 5 MWp στη Γερμανία ενέχει λιγότερα διοικητικά κόστη από ένα σύστημα των 100 kWp στην Ελλάδα. Αυτό και μόνο δείχνει τα περιθώρια βελτίωσης που υπάρχουν στην Ελλάδα.

4 ΒΑΣΙΚΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΕΜΠΟΔΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΦΩΤΟΒΟΛΤΑΪΚΩΝ

Το είδος αλλά και η βαρύτητα κάθε νομικού-διοικητικού εμποδίου διαφέρει προφανώς ανάλογα με το μέγεθος του φωτοβολταϊκού συστήματος αλλά και τη συγκεκριμένη εφαρμογή. Υπάρχουν εμπόδια που αφορούν σε όλες τις κατηγορίες συστημάτων και άλλα που αφορούν συγκεκριμένες εφαρμογές. Αναφέρουμε περιληπτικά τα σημαντικότερα από αυτά τα εμπόδια. Τονίζουμε και πάλι ότι τα εμπόδια αυτά αφορούν στην περίοδο υλοποίησης της έρευνας (ουσιαστικά την περίοδο ισχύος του νόμου 3468/2006) και ότι στο τέλος της περιόδου αυτής ένας νέος νόμος επέφερε σημαντικές αλλαγές τα αποτελέσματα των οποίων μένει να φανούν συν τω χρόνω.

Βασικά νομικά-διοικητικά εμπόδια

- **Εμπόδιο 1:** η έκδοση 'Άδειας Παραγωγής' (η οποία συνοδεύεται από την 'Άδεια Εγκατάστασης' και την 'Άδεια Λειτουργίας') αποτελεί ένα σημαντικό παράγοντα καθυστέρησης ιδίως για έργα μεγάλου σχετικά μεγέθους.
- **Εμπόδιο 2:** το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τις ΑΠΕ ως το 2020 θέσπισε ένα σχετικά χαμηλό πλαφόν στην εγκατεστημένη ισχύ των φωτοβολταϊκών γεγονός που δεν επιτρέπει την απρόσκοπτη ανάπτυξη της αγοράς και ιδίως έργων μεγάλης ισχύος επί εδάφους.
- **Εμπόδιο 3:** οι διαδικασίες περιβαλλοντικής αδειοδότησης παραμένουν περίπλοκες παρά τις πρόσφατες βελτιώσεις.
- **Εμπόδιο 4:** οι αρμόδιες υπηρεσίες συχνά δεν τηρούν τους προβλεπόμενους από τη νομοθεσία χρόνους απόκρισης.
- **Εμπόδιο 5:** η εγκατάσταση φωτοβολταϊκών συστημάτων ισχύος >10 kWp δεν είναι ακόμη εφικτή στα νησιά εκείνα που είναι διασυνδεδεμένα με το ηπειρωτικό δίκτυο.

4.1. Ξεπερνώντας το εμπόδιο 1: έκδοση 'Άδειας Παραγωγής'

4.1.1. Περιγραφή εμποδίου

Σύμφωνα με το Ν.3468/2006, για συστήματα ισχύος μεγαλύτερης των 150 kWp ήταν απαραίτητη μέχρι πρόσφατα μία άδεια παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας υπογεγραμμένη από τον υπουργό Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής μετά από θετική γνωμοδότηση της ΡΑΕ. Σύμφωνα με το νέο Ν.3851/2010, η άδεια παραγωγής εκδίδεται πλέον από τη ΡΑΕ και όχι από τον υπουργό και, επιπλέον, η άδεια αυτή απαιτείται πλέον για συστήματα άνω του 1 MWp. Για όσα συστήματα απαιτείται άδεια παραγωγής, απαιτείται επίσης ακολούθως και άδεια εγκατάστασης καθώς και άδεια λειτουργίας. Η έκδοση των αδειών αυτών συνεπάγεται χρόνο, προσπάθεια και κόστη και συνιστά ένα αναίτιο εμπόδιο για την ανάπτυξη των φωτοβολταϊκών, καθώς, μέχρι σήμερα τουλάχιστον, απαιτούνται 2-3 έτη για να ολοκληρωθεί η απαιτούμενη αδειοδότηση.

Σύμφωνα με την παλαιότερη νομοθεσία (Ν.3468/2006), για τα φωτοβολταϊκά συστήματα με ισχύ μικρότερη των 150 kWp δεν απαιτούνταν η έκδοση άδειας παραγωγής αλλά μία 'εξαιρέση' από αυτήν, την οποία εξέδιδε η ΡΑΕ. Ο νόμος προδιέγραφε πως η εξαιρέση αυτή θα δινόταν σε 10 ημέρες. Στην πράξη όμως υπήρξαν καθυστερήσεις έως και δύο έτη για την έκδοση της διαπιστωτικής αυτής απόφασης. Ο νέος νόμος 3581/2010 ορθώς κατήργησε αυτή τη διαδικασία.

Το επιχείρημα για την ύπαρξη του σταδίου της άδειας παραγωγής είναι ότι οι δημόσιες αρχές πρέπει να έχουν ένα έλεγχο για τις μονάδες ηλεκτροπαραγωγής που διασυνδέονται στο δίκτυο. Μεταξύ των κριτηρίων που εξετάζει η ΡΑΕ είναι η δυνατότητα του υποψήφιου επενδυτή να εκτελέσει το έργο και η τεχνική αρτιότητα του έργου. Με τον προηγούμενο νόμο, προϋπόθεση για την έκδοση της άδειας παραγωγής ήταν η προκαταρκτική περιβαλλοντική εκτίμηση και αξιολόγηση (ΠΠΕΑ), χωρίς την οποία δεν προχωρούσε το έργο, κάτι που ορθώς πλέον έχει καταργηθεί.

Έχει επίσης διατυπωθεί το επιχείρημα πως η ανάγκη ύπαρξης του αδειοδοτικού αυτού σταδίου απορρέει από τις πρόνοιες της Οδηγίας 2009/72/EC της 13ης Ιουλίου 2009, η οποία αφορά σε κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρισμού (το άρθρο 7 της Οδηγίας αυτής αναφέρει ότι τα Κράτη Μέλη θα εφαρμόσουν μια αδειοδοτική διαδικασία η οποία θα ακολουθεί αντικειμενικά, διαφανή και χωρίς διακρίσεις κριτήρια). Το άρθρο 13 όμως της Οδηγίας για τις ΑΠΕ (2009/28/EC, 'Διοικητικές διαδικασίες, κανονισμοί και κώδικες') αναφέρει πως "τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε οι εθνικοί κανόνες σχετικά με τις διαδικασίες έγκρισης, πιστοποίησης και χορήγησης άδειας που εφαρμόζονται στους σταθμούς και τις συνδεδεμένες υποδομές δικτύων μεταφοράς και διανομής για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, θέρμανσης ή ψύξης από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, (...) να είναι **αναλογικοί και αναγκαίοι**".

Σε ότι αφορά στα φωτοβολταϊκά, οι κανόνες για την έκδοση της άδειας παραγωγής δεν είναι ούτε αναλογικά εύλογοι ούτε απαραίτητοι. Στην πράξη, η ΡΑΕ δεν εξετάζει την τεχνική διάσταση των έργων, παρά μόνο την οικονομική δυνατότητα του υποψήφιου επενδυτή. Αυτό όμως δεν είναι ο ρόλος μιας δημόσιας αρχής (ειδικά όταν δεν εμπλέκονται δημόσιοι πόροι υπό τη μορφή επιδοτήσεων) αλλά των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων τα οποία θα χρηματοδοτήσουν εν τέλει το έργο. Αν το έργο είναι χρηματοδοτήσιμο από τις τράπεζες, η ΡΑΕ θα πρέπει να το αποδεχτεί.

4.1.2. Ανάλυση

Η άδεια παραγωγής αποτελεί στάδιο της αδειοδοτικής διαδικασίας για όλες τις ΑΠΕ και όχι μόνο για τα φωτοβολταϊκά. Η υποβόσκουσα λογική είναι ότι οι δημόσιες αρχές θα πρέπει να έχουν τον έλεγχο της αγοράς ηλεκτρισμού, μιας αγοράς η οποία στη χώρα μας παραμένει μονοπωλιακή στην πράξη. Δεν έχει γίνει ακόμη ευρέως αποδεκτό ότι η παραγωγή ηλεκτρισμού αποτελεί ένα δημοκρατικό δικαίωμα και προνόμιο όλων των πολιτών και όχι απλώς προνόμιο μιας δημόσιας επιχείρησης ηλεκτρισμού. Ασφαλώς και έχει νόημα για τις δημόσιες αρχές να ελέγχουν την αγορά των μεγάλων σταθμών ηλεκτροπαραγωγής θέτοντας κανόνες εύρυθμης λειτουργίας. Δεν ισχύει όμως το ίδιο στην περίπτωση των μικρών αποκεντρωμένων συστημάτων ηλεκτροπαραγωγής όπου η θέσπιση αντίστοιχης πολυπλοκότητας κανόνων είναι συχνά μη ορθολογική.

Πρακτικά βέβαια, τόσο η άδεια παραγωγής όσο και άλλα στάδια της αδειοδοτικής διαδικασίας, έχουν χρησιμοποιηθεί ως εργαλεία για τον έλεγχο του ρυθμού με τον οποίο τα φωτοβολταϊκά συστήματα εντάσσονται στο δίκτυο παρά ως μέσο για τον έλεγχο της νομιμότητας των συστημάτων αυτών. Οι αρχές εκδίδουν τις απαραίτητες άδειες με ένα συγκεκριμένο ρυθμό ανά περιοχή, ασκώντας έτσι ένα έλεγχο της διαχεόμενης στο δίκτυο ισχύος. Ένας τέτοιος έλεγχος θα είχε ίσως νόημα σε μια κορεσμένη αγορά όπου είχαν εγκατασταθεί ήδη χιλιάδες συστήματα και όχι σε μια νέα και αναδυόμενη αγορά όπως είναι η ελληνική.

Ένα άλλο επιχείρημα που έχει ακουστεί είναι πως στο παρελθόν οι επενδυτές υπέστησαν μια επίπονη διαδικασία για την απόκτηση της άδειας παραγωγής. Για λόγους ισονομίας λοιπόν και οι νεοεισερχόμενοι θα πρέπει να περάσουν την ίδια βάσανο. Αν και το επιχείρημα αυτό δεν είναι ορθολογικό, έχει εν τούτοις χρησιμοποιηθεί για την επιβολή ενός ανούσιου διοικητικού εμποδίου.

Ο νέος νόμος 3851/2010 προσπάθησε να ελαφρύνει το αρχικό στάδιο της άδειας παραγωγής δίνοντας κατ' αρχήν τη δικαιοδοσία για την έκδοση της άδειας αυτής στη ΡΑΕ και όχι στον υπουργό όπως ίσχυε πριν. Επιπλέον, για την έκδοση της άδειας αυτής δεν είναι πλέον προαπαιτούμενη η προκαταρκτική περιβαλλοντική εκτίμηση και αξιολόγηση (ΠΠΕΑ). Αυτές οι δύο σημαντικές αλλαγές αναμένεται να συντομεύσουν το χρόνο έκδοσης της άδειας παραγωγής και είναι συνεπώς καλοδεχούμενες.

4.1.3. Προτάσεις για την υπέρβαση του εμποδίου

Η όποια αδειοδότηση των φωτοβολταϊκών συστημάτων μπορεί να γίνει με διάφορους τρόπους και σε διάφορες φάσεις ανάπτυξης του έργου. Κάθε στάδιο βέβαια πρέπει να εξυπηρετεί ένα ουσιαστικό λόγο. Δεν φαίνεται να υπάρχουν ισχυροί λόγοι που να δικαιολογούν την ύπαρξη του σταδίου της έκδοσης άδειας παραγωγής. Η έκδοση της άδειας αυτής δεν συνδέεται πλέον με τυχόν περιβαλλοντικά κριτήρια (κάτι που εξετάζεται σε μετέπειτα στάδιο), ούτε συνδέεται με την κατοχύρωση και δέσμευση ηλεκτρικού χώρου (κάτι που επίσης εξετάζεται σε μετέπειτα στάδιο). Συνιστά ουσιαστικά απομεινάρι της παλιάς αδειοδοτικής διαδικασίας και θα πρέπει συνεπώς να καταργηθεί τελείως.

Το αδειοδοτικό αυτό στάδιο δεν υφίσταται σε άλλες χώρες, όπως, για παράδειγμα, η Γερμανία, όπως κατέδειξε και η έρευνα του προγράμματος *PV Legal*. Όταν απαιτείται κάποια εξουσιοδότηση από τις αρχές, αυτή θα πρέπει να έχει ένα ουσιαστικό χαρακτήρα (όπως είναι, για παράδειγμα, οι επιτρεπτές χρήσεις γης) και δεν θα πρέπει να αποτελεί σε καμία περίπτωση ένα αυτοτελές και ανούσιο γραφειοκρατικό εμπόδιο.

Τα επιχειρήματα αυτά αναπτύχθηκαν επανειλημμένως από τον ΣΕΦ στο αρμόδιο Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής. Στις αρχικές εκδοχές του νομοσχεδίου μάλιστα που οδήγησε τελικά στο Ν.3851/2010, οι προτάσεις αυτές για ριζική κατάργηση της άδειας παραγωγής για τα φωτοβολταϊκά είχαν γίνει αποδεκτές. Δυστυχώς όμως οι προτάσεις αυτές δεν πέρασαν στον τελικό νόμο.

Αντιλαμβανόμενες ότι το παλιό αδειοδοτικό καθεστώς ήταν αναχρονιστικό, οι αρμόδιες αρχές πρότειναν να αυξηθεί το όριο ισχύος πάνω από το οποίο απαιτείται η έκδοση άδειας παραγωγής (από 150 kWp σε 1 MWp). Αν και αυτό συνιστά βελτίωση, δεν αποτελεί εν τούτοις την ορθότερη λύση. Σύμφωνα με τη νέα διαδικασία, ο χρόνος έκδοσης της άδειας παραγωγής θα είναι πλέον δύο μήνες. Αυτό βέβαια μένει να αποδειχθεί στην πράξη. Και ο προηγούμενος νόμος προέβλεπε θεωρητικά σύντομους χρόνους για την έκδοση της άδειας παραγωγής, στην πράξη όμως η απόκτηση της άδειας αυτής απαιτούσε 2-3 έτη.

Η κατάργηση του σταδίου της άδειας παραγωγής θα διευκολύνει την ταχεία και ομαλή ανάπτυξη της αγοράς φωτοβολταϊκών, καθώς θα μειώσει δραστικά τους χρόνους, την προσπάθεια και τα κόστη που απαιτούνται για την ανάπτυξη των έργων. Θα μειώσει ακόμη το φόρτο εργασίας των εμπλεκόμενων υπηρεσιών οι οποίες διαμαρτύρονται για έλλειψη επαρκούς προσωπικού. Θα περιορίσει επιπλέον το παρεμπόριο αδειών, που συνιστά μια μη υγιή παράπλευρη συνέπεια του σημερινού καθεστώτος. Το παρεμπόριο αυτό, αυξάνει μεταξύ άλλων και το κόστος των έργων (οι τρέχουσες τιμές για την απόκτηση αδειών φτάνουν ακόμη και το 1 €/Wp).

4.2. Ξεπερνώντας το εμπόδιο 2: όριο ισχύος για το 2020

4.2.1. Περιγραφή εμποδίου

Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τις ΑΠΕ που παρουσιάστηκε τον Ιούλιο του 2010 και εξειδικεύτηκε με υπουργική απόφαση δύο μήνες αργότερα, έχει θέσει ένα στόχο για την ανάπτυξη των φωτοβολταϊκών ως το 2020 (2,2 GWp) ο οποίος δεν ανταποκρίνεται στις πραγματικές δυνατότητες και τη δυναμική της αγοράς. Ως αποτέλεσμα των ρυθμίσεων αυτών, δεν είναι σαφές αν και πότε θα μπορέσουν να εγκριθούν νέες αιτήσεις από τη ΡΑΕ για συστήματα μεγάλης ισχύος επί εδάφους. Συνέπεια του γεγονότος αυτού είναι η ανάπτυξη μίας μαύρης αγοράς αδειών μεταξύ αυτών που διαθέτουν μία άδεια από αιτήσεις του παρελθόντος και νεοεισερχόμενων επενδυτών που δεν μπορούν να εισέλθουν πρακτικά στην αγορά λόγω του χαμηλού πλαφόν. Το τίμημα αυτών των αδειών φτάνει έως και το 1 €/Wp.

4.2.2. Ανάλυση

Ο παλιός νόμος 3468/06 είχε θέσει ένα πρώτο ενδεικτικό στόχο για τα φωτοβολταϊκά περιγράφοντας μία πρώτη φάση ανάπτυξης ενός ειδικού “Προγράμματος Ανάπτυξης Φωτοβολταϊκών”. Αυτός ο πρώτος ενδεικτικός στόχος ετέθη αρχικά στα 700 MWp για να ανέλθει σύντομα στα 840 MWp. Ο στόχος αυτός δεν συνιστούσε τυπικά κάποιο πλαφόν αλλά περισσότερο μία ενδεικτική προοπτική ως το 2014 (αν και ουδέποτε συνομολογήθηκε κάποιο σχετικό χρονοδιάγραμμα).

Μετά από μια εντυπωσιακή εκδήλωση ενδιαφέροντος από πλευράς επενδυτών (περίπου 8.000 αιτήσεις με συνολική ισχύ 3,7 GWp κατατέθηκαν στη ΡΑΕ εντός 20 μηνών και πριν παγώσει με ειδική απόφαση η διαδικασία υποβολής αιτήσεων), έγινε αντιληπτό ότι ο αρχικός στόχος ήταν άκρως συντηρητικός και μη ρεαλιστικός. Ακολούθησε ειδική νομοθετική ρύθμιση (Ν.3734/09) η οποία υποχρέωνε τη ΡΑΕ να εξετάσει το σύνολο των αιτήσεων που υποβλήθηκαν, ακόμη κι αν η συνολικά αιτούμενη ισχύς υπερέβαινε τον αρχικό ενδεικτικό στόχο.

Τον Ιούλιο του 2010, ετέθη ένας επίσημος στόχος 2,2 GWp για τα φωτοβολταϊκά ως το 2020, ένας στόχος που απέχει όμως πολύ από τη δυναμική της αγοράς.

Αν τελικά ισχύσει αυτός ο στόχος, τότε η αγορά διατρέχει ένα σοβαρό κίνδυνο. Αν και ο εθνικός στόχος για την Ελλάδα είναι η κάλυψη του 40% της ηλεκτροπαραγωγής από ΑΠΕ ως το 2020, η μερίδα του λέοντος έχει δοθεί στα αιολικά. Αξίζει να σημειώσουμε ότι η νέα εγκατεστημένη ισχύς φωτοβολταϊκών το 2010 είναι της ίδιας τάξης μεγέθους με αυτή των αιολικών. Παρόλα αυτά, αρκετοί ιθύνοντες πιστεύουν ότι τα αιολικά θα πρέπει να αναπτύσσονται με τριπλάσιο ρυθμό έναντι των φωτοβολταϊκών την ερχόμενη δεκαετία. Το μόνο επιχείρημα που προβάλλεται επ’ αυτού είναι το υψηλότερο κόστος των φωτοβολταϊκών. Μία σοβαρή και σε βάθος ανάλυση όμως δείχνει ότι αφενός το κόστος των φωτοβολταϊκών πέφτει συν τω χρόνω, αφετέρου δε, το λεγόμενο grid-parity (η εξίσωση δηλαδή ηλιακής και συμβατικής κιλοβατώρας) θα επιτευχθεί στην Ελλάδα την περίοδο 2013-2017, και συνεπώς το κόστος για τους καταναλωτές (οι οποίοι επιβαρύνονται με το feed-in-tariff, την ενίσχυση δηλαδή της ηλιακής κιλοβατώρας) θα αγγίξει ένα μέγιστο το 2015 για να πέσει στη συνέχεια.

Ένας σχετικά χαμηλός στόχος για τα φωτοβολταϊκά απειλεί την ίδια τη βιωσιμότητα των εγχώριων παραγωγικών μονάδων φωτοβολταϊκού εξοπλισμού, μονάδων που σήμερα έχουν ένα θεωρητικό ετήσιο παραγωγικό δυναμικό 250 MWp. Χιλιάδες θέσεις απασχόλησης απειλούνται από μία λάθος πολιτική επιλογή.

Στον αντίποδα, υιοθετώντας πιο φιλόδοξους στόχους για τα φωτοβολταϊκά, διασφαλίζουμε όχι μόνο χιλιάδες θέσεις εργασίας, αλλά και σταθερότερα ηλεκτρικά δίκτυα, καθαρότερο περιβάλλον και συμμόρφωση με τις εθνικές και κοινοτικές επιταγές για τη διεύθυνση των ΑΠΕ ως το 2020.

4.2.3. Προτάσεις για την υπέρβαση του εμποδίου

Με υπουργική απόφαση στις 29-9-2010, επιτράπηκε εκ νέου η κατάθεση νέων αιτήσεων για άδεια παραγωγής ανεξαρτήτως ισχύος. Αυτό συνιστά μια κατ’ αρχήν θετική ρύθμιση. Η απόφαση αυτή θα πρέπει να συνοδευτεί από ένα πιο φιλόδοξο στόχο για τα φωτοβολταϊκά ως το 2020, παρέχοντας τα εξής πλεονεκτήματα:

- Θα περιοριστεί η μαύρη αγορά αδειών η οποία ωφελεί μόνο τους καιροσκόπους και στην πράξη οδηγεί σε αύξηση του επενδυτικού κόστους.
- Θα απελευθερωθεί το πραγματικό δυναμικό της αγοράς.
- Θα διασφαλιστεί η βιωσιμότητα των εγχώριων παραγωγικών μονάδων φωτοβολταϊκού εξοπλισμού.
- Θα δημιουργηθούν χιλιάδες νέες πράσινες θέσεις απασχόλησης.
- Θα επιτευχθούν γρηγορότερα και ευκολότερα οι στόχοι για το 2020.

Ο ΣΕΦ υποστηρίζει το στόχο που ετέθη από την Ευρωπαϊκή Ένωση Βιομηχανιών Φωτοβολταϊκών (EPIA) για κάλυψη του 12% των αναγκών σε ηλεκτρική ενέργεια από φωτοβολταϊκά ως το 2020. Στην περίπτωση της Ελλάδας αυτός ο στόχος αντιστοιχεί στην εγκατάσταση περίπου 6,2 GWp ως το 2020, μια ισχύς που μπορεί να εγγυηθεί όσα περιγράψαμε παραπάνω. Εκτιμούμε ότι η επίτευξη του στόχου αυτού θα δημιουργήσει 14.000 θέσεις πλήρους απασχόλησης στον κλάδο των φωτοβολταϊκών και θα βοηθήσει εμμέσως στην περαιτέρω δημιουργία 22.400 θέσεων πλήρους απασχόλησης σε άλλους τομείς της οικονομίας λόγω τόνωσης της κατανάλωσης.

4.3. Ξεπερνώντας το εμπόδιο 3: περίπλοκη περιβαλλοντική αδειοδότηση

4.3.1. Περιγραφή εμποδίου

Η περιβαλλοντική αδειοδότηση των φωτοβολταϊκών συστημάτων έχει αποτελέσει ένα από τα σημαντικότερα εμπόδια για την ανάπτυξη της αγοράς. Με το προηγούμενο αδειοδοτικό καθεστώς, οι σχετικές διαδικασίες ήταν ασαφείς, περίπλοκες και εξαιρετικά χρονοβόρες.

Η διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης περιγράφεται κυρίως στην υπουργική απόφαση 104247 του 2006 (ΦΕΚ 663B, 26-5-2006). Για συστήματα ισχύος άνω των 150 kWp η διαδικασία περιελάμβανε μέχρι πρότινος δύο στάδια: μια προκαταρκτική περιβαλλοντική εκτίμηση και αξιολόγηση (ΠΠΕΑ - συνδεδεμένη με την έκδοση της άδειας παραγωγής), και μία έγκριση περιβαλλοντικών όρων (ΕΠΟ – συνδεδεμένη με την έκδοση της άδειας εγκατάστασης). Για συστήματα ισχύος 20-150 kWp μόνο το δεύτερο στάδιο ήταν απαραίτητο, ενώ τα συστήματα ισχύος μικρότερης των 20 kWp απαλλάσσονταν της περιβαλλοντικής αδειοδότησης εκτός αν η εγκατάσταση γινόταν εντός περιοχών Natura 2000. Δεν υπήρχε κάποιος διαχωρισμός μεταξύ συστημάτων επί εδάφους και επί στεγών. Ως αποτέλεσμα, ακόμη και τα μικρά συστήματα επί εμπορικών στεγών έπρεπε να υποστούν τη βάση αυτής της διαδικασίας και υπήρχαν σημαντικές καθυστερήσεις.

Η δικαιολόγηση της διπλής περιβαλλοντικής αδειοδότησης ήταν ότι οι αρμόδιες αρχές δεν είχαν άλλο τρόπο ελέγχου για το κατά πόσο το έργο θα αναπτυσσόταν σε περιοχές όπου επιτρεπόταν από τις υφιστάμενες χρήσεις γης, καθώς δεν υπάρχουν ακόμη σαφώς καθορισμένες τέτοιες χρήσεις (π.χ. κτηματολόγιο, δασολόγιο). Κάποιοι ιθύνοντες μάστιχα διατεινόταν πως κάτι τέτοιο ήταν προς το συμφέρον των επενδυτών. Αν ένας υποψήφιος επενδυτής δεν μπορούσε να ξεπεράσει το πρώτο στάδιο, δεν χρειαζόταν να μπει στα έξοδα του δεύτερου σταδίου. Η κρίσιμη λεπτομέρεια εδώ βέβαια είναι πως και στις δυο περιπτώσεις, ο επενδυτής θα έπρεπε να περάσει λίγο πολύ από τις ίδιες ακριβώς υπηρεσίες και συνεπώς το επιχείρημα αυτό δεν ευσταθεί.

Το πρώτο στάδιο της προκαταρκτικής περιβαλλοντικής εκτίμησης και αξιολόγησης απαιτούσε συνήθως 3-6 μήνες (ανάλογα με την Περιφέρεια), ενώ το δεύτερο στάδιο της έγκρισης περιβαλλοντικών όρων άλλους 2-3 μήνες (ή και περισσότερο στην περίπτωση των εξαιρέσεων όπου απαιτούνταν μόνο αυτό το δεύτερο στάδιο). Χρόνοι αναμονής έως και έξι μήνες δεν ήταν ασυνήθεις στην περίπτωση των “εξαιρέσεων”.

Ο νέος νόμος 3851/2010 προσπάθησε να ορθολογικοποιήσει αυτή τη διαδικασία, καταργώντας την προκαταρκτική περιβαλλοντική εκτίμηση και αξιολόγηση και υιοθετώντας μια ενιαία διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης. Επιπλέον, δεν απαιτείται πλέον ΕΠΟ για συστήματα που εγκαθίστανται σε κτίρια και οργανωμένους υποδοχείς βιομηχανικών δραστηριοτήτων. Τα παραπάνω συνιστούν αναμφίβολα μία πρόοδο αν και αρκετά προβλήματα παραμένουν ακόμη και με το νέο καθεστώς.

4.3.2. Ανάλυση

Η διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης απαιτείται για όλες τις ΑΠΕ. Η σχετική νομοθετική ρύθμιση του 2006 είχε κατά νου κυρίως συμβατικές μονάδες ηλεκτροπαραγωγής καθώς και μεγάλα αιολικά πάρκα και οι διαδικασίες σχεδιάστηκαν με βάση αυτά. Σύντομα έγινε αντιληπτό ότι οι διαδικασίες αυτές είναι ακατάλληλες για τα φωτοβολταϊκά. Δεδομένης της κοινής διαδικασίας, ο επενδυτής φωτοβολταϊκών πρέπει να συμπληρώσει ανούσιες φόρμες με ερωτήματα για παραγωγή αποβλήτων, θορύβου και αέριων ρύπων που προφανώς δεν αφορούν τα φωτοβολταϊκά. Άσχετες υπηρεσίες καλούνταν να γνωμοδοτήσουν ακόμη και σε περιπτώσεις όπου εμφανώς δεν χρειαζόταν. Έχει καταγραφεί, για παράδειγμα, περίπτωση όπου εξητήτο μετ' επιτάσεως η σύμφωνη γνώμη του Δασαρχείου για εγκατάσταση ενός μικρού φωτοβολταϊκού συστήματος σε στέγη βιομηχανικού κτιρίου!

Ο νέος νόμος 3851/2010 προσπάθησε να θεραπεύσει ορισμένες από τις παθογένειες του προηγούμενου αδειοδοτικού καθεστώτος. Δεν απαιτείται πλέον ΕΠΟ για συστήματα που εγκαθίστανται σε κτίρια και οργανωμένους υποδοχείς βιομηχανικών δραστηριοτήτων. Για τα συστήματα επί εδάφους ετέθη η ακόλουθη διαδικασία:

- Συστήματα επί εδάφους με ισχύ άνω των 500 kWp χρειάζονται ΕΠΟ με βάση τις κείμενες διαδικασίες (εκτός αν εγκαθίστανται εντός οργανωμένων υποδοχέων βιομηχανικών δραστηριοτήτων).
- Για συστήματα επί εδάφους με ισχύ έως 500 kWp δεν χρειάζεται ΕΠΟ αλλά μία βεβαίωση απαλλαγής απ' αυτήν, η οποία χορηγείται από την αρμόδια Περιφέρεια εφόσον βέβαια πληρούνται ορισμένα κριτήρια: το σύστημα δεν εγκαθίσταται σε περιοχή Natura 2000, σε παράκτιες ζώνες (100μ από οριογραμμή αιγιαλού) και σε γήπεδα που γεινιάζουν σε απόσταση μικρότερη από εκατόν πενήντα (150) μέτρα, με άλλο γήπεδο για το οποίο έχει εκδοθεί άδεια παραγωγής ή απόφαση ΕΠΟ ή Προσφορά Σύνδεσης φωτοβολταϊκού σταθμού και η συνολική ισχύς των σταθμών υπερβαίνει τα 500 kWp. Η Περιφέρεια οφείλει να εκδώσει αυτή τη βεβαίωση εντός 20 ημερών.

4.3.3. Προτάσεις για την υπέρβαση του εμποδίου

Ο νέος νόμος 3851/2010 έχει διορθώσει ορισμένες από τις αστοχίες του παρελθόντος, δημιούργησε όμως και νέα προβλήματα. Η ανάγκη της χορήγησης βεβαίωσης εξαίρεσης από ΕΠΟ αποτελεί εμπόδιο που προκαλεί αναίτιες καθυστερήσεις.

Επί της ουσίας βέβαια, η υιοθέτηση αυτού του νέου εμποδίου έγινε διότι ορισμένοι ιθύνοντες πιστεύουν ότι θα έπρεπε να υπάρχουν πάση θυσία εμπόδια για να μπορούν να ελέγχουν τη ροή των έργων υπό αδειοδότηση ώστε να μη δημιουργούνται προβλήματα συσσώρευσης πολλών αιτήσεων σε μετέπειτα στάδια. Ένα άλλο επιχείρημα για την υιοθέτηση της βεβαίωσης εξαίρεσης από ΕΠΟ ήταν ότι οι αρμόδιες αρχές θα έπρεπε να γνωρίζουν αν το έργο θα κατασκευαζόταν σε μη επιτρεπόμενη περιοχή (όπως περιοχές προστασίας της φύσης). Κάτι τέτοιο όμως μπορεί να ελεγχθεί σε μετέπειτα στάδιο της αδειοδοτικής διαδικασίας (π.χ. κατά την έκδοση έγκρισης εργασιών δόμησης μικρής κλίμακας από την Πολεοδομία).

Ο ΣΕΦ πιστεύει ότι θα πρέπει να καταργηθεί η βεβαίωση εξαίρεσης από ΕΠΟ, καθώς υπάρχει η δυνατότητα ο έλεγχος αυτός να γίνεται σε μετέπειτα στάδιο. Η κατάργηση αυτού του εμποδίου θα βοηθήσει στην ταχύτερη ανάπτυξη των φωτοβολταϊκών έργων, σε μείωση του επενδυτικού κόστους και σε ελάφρυνση του φόρτου των περιφερειακών υπηρεσιών οι οποίες συχνά διαμαρτύρονται για έλλειψη επαρκούς προσωπικού.

Σε σχέση με τα απαραίτητα δικαιολογητικά που απαιτούνται για την περιβαλλοντική αδειοδότηση, χρειάζονται νέες, απλούστερες και ουσιαστικές φόρμες. Αντί της εκπόνησης των συχνά ανούσιων μελετών που προβλέπονται από την υπουργική απόφαση 104248/2006 (ΦΕΚ 663B, 26.5.2006) και οι οποίες είναι κοινές για όλες τις τεχνολογίες ΑΠΕ, θα έπρεπε –όπου χρειάζεται– να κατατίθεται στις αρχές μία “περιβαλλοντική γνωστοποίηση”, ένα ολιγοσέλιδο και ουσιαστικό κείμενο που θα εστιάζει στο συγκεκριμένο έργο περιλαμβάνοντας τα εξής:

- Μια βεβαίωση ότι το έργο δεν κατασκευάζεται σε μη επιτρεπόμενη περιοχή.
- Τα πιθανά περιβαλλοντικά προβλήματα που απορρέουν από την επιλογή της εν λόγω θέσης εγκατάστασης.

- Τα κατάλληλα μέτρα που θα πρέπει να ληφθούν για την αντιμετώπιση και άμβλυνση των παραπάνω προβλημάτων.

Η περιβαλλοντική αδειοδότηση θα πρέπει να γίνεται επίσης από μία “υπηρεσία μίας στάσης” και σε σύντομο χρονικό διάστημα, αντί της σημερινής διαδικασίας που εμπλέκει δεκάδες υπηρεσίες. Οι αρμόδιες αρχές θα έπρεπε να πραγματοποιούν επίσης δειγματοληπτικούς ελέγχους για την τήρηση των όσων περιγράφονται στην κατατεθείσα περιβαλλοντική γνωστοποίηση (π.χ. σε σχέση με τις πιθανές ζώνες αποκλεισμού). Σε περίπτωση μη σύννομης εγκατάστασης θα πρέπει να επιβάλλονται κυρώσεις περιλαμβανομένων της αποξήλωσης της εγκατάστασης και ακύρωσης της σχετικής σύμβασης αγοροπωλησίας ηλεκτρικής ενέργειας.

4.4. Ξεπερνώντας το εμπόδιο 4: μη τήρηση προβλεπόμενων προθεσμιών

4.4.1. Περιγραφή εμποδίου

Η αδειοδότηση των φωτοβολταϊκών έργων απαιτεί πολύ περισσότερο χρόνο απ’ αυτόν που προβλέπουν οι σχετικοί νόμοι και ρυθμίσεις. Οι λόγοι γι’ αυτό είναι η εμπλοκή πολλών διαφορετικών υπηρεσιών, καθώς και οι σειριακές και όχι παράλληλες διαδικασίες. Ως αποτέλεσμα, υπάρχει πάντα η δικαιολογία ότι κάποιες υπηρεσίες καθυστερούν άλλες από το να κάνουν τη δουλειά τους εγκαίρως.

Ένα δεύτερο επιχείρημα έχει να κάνει με το μεγάλο φόρτο εργασίας ορισμένων υπηρεσιών οι οποίες δεν διαθέτουν συνήθως επαρκές προσωπικό και συνεπώς δεν μπορούν να ανταπεξέλθουν εγκαίρως σε μεγάλο αριθμό αιτήσεων.

Τα παρακάτω παραδείγματα καταδεικνύουν το μέγεθος του προβλήματος.

Σύμφωνα με το Ν.3468/06, η ΡΑΕ θα έπρεπε εντός 10 ημερών να εκδώσει σχετική διαπιστωτική απόφαση για τα συστήματα εκείνα που εξαιρούνταν από άδεια παραγωγής (συστήματα με ισχύ μικρότερη από 150 kWp). Η αλήθεια είναι ότι συχνά χρειάστηκαν 1-2 έτη για να εκδοθεί αυτή η διαπιστωτική απόφαση. Η δικαιολογία ήταν είτε ότι οι φακέλοι δεν ήταν πλήρεις είτε ο μεγάλος αριθμός των φακέλων προς εξέταση (περίπου 7.000 αιτήσεις για εξαιρέσεις κατατέθηκαν στη ΡΑΕ σε μόλις 20 μήνες από την ψήφιση του σχετικού νόμου τον Ιούνιο του 2006 ως τον Φεβρουάριο του 2008 οπότε και πάγωσε η διαδικασία υποβολής νέων αιτήσεων).

Σε ότι αφορά στα μικρά οικιακά συστήματα, το αρμόδιο υπουργείο εκτιμούσε ότι θα απαιτούνταν 70 ημέρες περίπου για την αδειοδότησή τους και τη σύνδεσή τους με το δίκτυο. Στην πράξη, αυτός είναι ο ελάχιστος χρόνος που απαιτείται. Οι σημαντικότερες καθυστερήσεις αφορούν στον διαχειριστή του δικτύου (ΔΕΗ) που καθυστερεί την διεκπεραίωση των σχετικών αιτήσεων αφού ο οικιακός τομέας δεν φαίνεται να αποτελεί προτεραιότητα για τις αρμόδιες υπηρεσίες λόγω του μικρού σχετικά αριθμού αιτήσεων μέχρι σήμερα (αν και η κατάσταση αλλάζει με γοργούς ρυθμούς).

4.4.2. Ανάλυση

Μια αιτία για τις υπέρ το δέον καθυστερήσεις στην έκδοση αδειών παραγωγής μέχρι τώρα ήταν η ανάγκη για προκαταρκτική περιβαλλοντική εκτίμηση και αξιολόγηση ως προαπαιτούμενο για την έκδοση της άδειας παραγωγής. Τυχόν καθυστερήσεις στο στάδιο της προκαταρκτικής περιβαλλοντικής αδειοδότησης συνεπάγονταν αυτομάτως και καθυστερήσεις για τις υπηρεσίες της ΡΑΕ.

Αυτό βέβαια δεν ισχύει στην περίπτωση των “εξαιρέσεων” όπου κι εκεί είχαμε απαράδεκτες καθυστερήσεις παρόλο που η έκδοσή τους δεν συνδέονταν με την περιβαλλοντική αδειοδότηση.

Μια άλλη αιτία καθυστέρησης στην έκδοση της άδειας παραγωγής ήταν ότι αυτή εκδιδόταν από τον υπουργό Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής μετά από θετική γνωμοδότηση της ΡΑΕ. Αυτό σήμαινε στην πράξη ότι οι υπηρεσίες του υπουργείου πραγματοποιούσαν εκ νέου έλεγχο στους φακέλους που είχε ήδη εξετάσει η ΡΑΕ πριν υπογράψει ο υπουργός. Η διαδικασία αυτή οδηγούσε σε επιπλέον καθυστερήσεις 2-6 μηνών.

Οι καθυστερήσεις στη διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης αποδίδονται συχνά στην έλλειψη επαρκών στοιχείων που αφορούν στις χρήσεις γης (π.χ. έλλειψη κτηματολογίου, δασολογίου, κ.λπ). Για το λόγο αυτό, οι

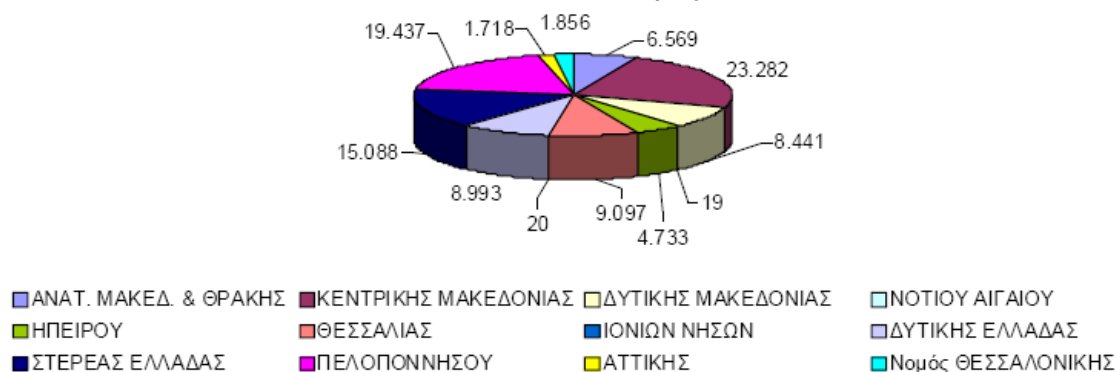

αρμόδιες υπηρεσίες δείχνουν συχνά υπέρ το δέον προσοχή πριν την έκδοση των αιτούμενων αδειών. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η περίπτωση των αγροτικών γαιών υψηλής παραγωγικότητας καθώς, ακόμη και σήμερα, δεν υπάρχουν σαφή κριτήρια για τον χαρακτηρισμό ή μη μιας γης ως υψηλής παραγωγικότητας. Αρκετές υπηρεσίες ήταν μέχρι σήμερα απρόθυμες να εκδώσουν τα σχετικά πιστοποιητικά ζητώντας τον καθορισμό σαφών κριτηρίων από τα συναρμόδια υπουργεία.

Ένας δεύτερος λόγος καθυστερήσεων στην περιβαλλοντική αδειοδότηση ήταν η μέχρι πρότινος ύπαρξη δύο διακριτών σταδίων (προκαταρκτική περιβαλλοντική εκτίμηση και αξιολόγηση –ΠΠΕΑ- και έγκριση περιβαλλοντικών όρων –ΕΠΟ-) στα οποία εμπλέκονταν λίγο πολύ οι ίδιες υπηρεσίες.

Όπως φαίνεται και στο παρακάτω διάγραμμα, οι διάφορες περιφερειακές αρχές συμπεριφέρονται με διαφορετικό τρόπο στις επενδύσεις φωτοβολταϊκών με γνώμονα το κατά πόσο είναι ή όχι εξοικειωμένες με την τεχνολογία αυτή. Σε γενικές γραμμές, υπήρξε μια ισομερής κατανομή του ενδιαφέροντος για επενδύσεις στις διάφορες Περιφέρειες της χώρας. Σε κάποιες Περιφέρειες όμως η αδειοδότηση των φωτοβολταϊκών προχώρησε με σημαντικά αργότερους ρυθμούς αν και σε όλες τις Περιφέρειες ισχύουν οι ίδιοι κανόνες και νόμοι. Αυτό καταδεικνύει ότι η επαρκής ενημέρωση των ατόμων που διαχειρίζονται τα θέματα αυτά και η επιβολή αποκλειστικών προθεσμιών θα μπορούσαν να διευκολύνουν σημαντικά την ανάπτυξη της αγοράς.

**ΦΩΤΟΒΟΛΤΑΪΚΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΑΝΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ
ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΙΣΧΥΣ (kW)**

Πηγή: ΔΕΣΜΗΕ, Αύγουστος 2010

4.4.3. Προτάσεις για την υπέρβαση του εμποδίου

Καθώς όλοι συμφωνούν ότι οι χρόνοι αδειοδότησης είναι απαράδεκτα μεγάλοι, έγινε πρόσφατα μια προσπάθεια βελτίωσης της κατάστασης. Στα μέσα του 2010 ψηφίστηκε ένας νέος νόμος (Ν.3851/2010) που προσπαθεί να μειώσει τους χρόνους αδειοδότησης. Ο νόμος αυτός αποσυνδέει την έκδοση της άδειας παραγωγής από την περιβαλλοντική αδειοδότηση. Επιπλέον, η άδεια παραγωγής εκδίδεται πλέον από τη ΡΑΕ και όχι από τον υπουργό Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής όπως παλαιότερα. Αυτές οι δύο ρυθμίσεις αναμένεται να περιορίσουν τις καθυστερήσεις στην αδειοδότηση.

Η νέα νομοθεσία θέτει επίσης συγκεκριμένες προθεσμίες για την έκδοση των σχετικών αδειών. Δεν υπάρχουν όμως εγγυήσεις ότι οι προθεσμίες αυτές θα τηρηθούν στην πράξη.

Ο μόνος τρόπος για να γίνουν σεβαστές οι προθεσμίες είναι να οριστούν αυτές ως αποκλειστικές και μετά την πάροδο τους η συναίνεση της αρμόδιας υπηρεσίας να θεωρείται δεδομένη ώστε ο ενδιαφερόμενος επενδυτής να προχωρά στο επόμενο στάδιο.

Ένα αντεπιχείρημα είναι πως κάτι τέτοιο θα μπορούσε θεωρητικά να οδηγήσει σε καταστάσεις όπου καμία υπηρεσία δεν απαντά εγκαίρως και η επένδυση προχωρά χωρίς κανένα ουσιαστικό έλεγχο, υπονοώντας ότι η μη εμπρόθεσμη απάντηση μπορεί και είναι σκόπιμη και να οφείλεται σε μη σύννομες συναλλαγές κάτω από το τραπέζι. Σε καμία περίπτωση όμως ο φόβος της συναλλαγής και της διαφθοράς δεν θα πρέπει να γίνουν δικαιολογία και αφορμή για αδράνεια.

Είναι αλήθεια ότι οι περισσότερες υπηρεσίες δεν είναι επαρκώς στελεχωμένες. Αυτό ισχύει για τη ΡΑΕ, τη ΔΕΗ, τον ΔΕΣΜΗΕ, αλλά και τις περιφερειακές υπηρεσίες που εμπλέκονται στην αδειοδότηση. Υπάρχουν δύο τρόποι για να υπερβεί κανείς αυτό το εμπόδιο: [1] να αξιοποιήσει και άλλο προσωπικό στη διαδικασία αδειοδότησης, ή/και [2] να φροντίσει ώστε η αδειοδότηση να αφορά μόνο λίγα ουσιαστικά θέματα. Αποφεύγοντας ανούσιες άδειες και διαδικασίες, κερδίζουμε πολύτιμο χρόνο για τους λίγους υπαλλήλους που έχουν επιφορτιστεί με την αδειοδότηση των φωτοβολταϊκών έργων.

4.5. Ξεπερνώντας το εμπόδιο 5: μη δυνατότητα εγκατάστασης συστημάτων >10 kWp σε διασυνδεδεμένα νησιά

4.5.1. Περιγραφή εμποδίου

Τα ελληνικά νησιά χωρίζονται ως γνωστόν σε δύο κατηγορίες σε ότι αφορά στα ηλεκτρικά τους δίκτυα: νησιά διασυνδεδεμένα στο ηπειρωτικό δίκτυο και νησιά με αυτόνομο δίκτυο. Η ΡΑΕ έχει θέσει διαφορετικούς κανόνες σε ότι αφορά στα φωτοβολταϊκά που εγκαθίστανται σε νησιά, ανάλογα με το είδος της ηλεκτρικής διασύνδεσης. Στην περίπτωση των νησιών με αυτόνομα δίκτυα επιτράπηκε η εγκατάσταση φωτοβολταϊκών ισχύος έως 150 kWp (στην πράξη έως 100 kWp), με την εξαίρεση του οικιακού τομέα αφού τα σχετικά κίνητρα για τους οικιακούς καταναλωτές θεσπίστηκαν αργότερα και είχε είδη καταμεριστεί το όριο ισχύος που είχε ανακοινωθεί για κάθε νησί. Ενώ όμως η ΡΑΕ ανακοίνωσε ήδη από τον Ιούνιο του 2007 τα διαθέσιμα περιθώρια ισχύος για κάθε νησί με αυτόνομο δίκτυο, δεν συνέβη το ίδιο και για τα νησιά εκείνα που είναι διασυνδεδεμένα στο βασικό ηπειρωτικό δίκτυο της χώρας (όπως είναι η Εύβοια, τα νησιά του Ιονίου, οι Σποράδες, κ.λπ), το δίκτυο των οποίων έχει χαρακτηριστεί σε ορισμένες περιπτώσεις ως κορεσμένο αν και δεν έχουν εγκατασταθεί σ' αυτά σχεδόν καθόλου ΑΠΕ και σίγουρα όχι φωτοβολταϊκά. Ως αποτέλεσμα βέβαια, δεν ήταν και δεν είναι ακόμη εφικτή η εγκατάσταση φωτοβολταϊκών στα νησιά αυτά, με μόνη εξαίρεση τη δυνατότητα εγκατάστασης μικρών συστημάτων ισχύος έως 10 kWp (από τον Ιούλιο του 2009).

4.5.2. Ανάλυση

Δεν υπάρχει κάποιο επαρκές και τεκμηριωμένο επιχείρημα γιατί δεν επιτρέπεται η εγκατάσταση φωτοβολταϊκών συστημάτων ισχύος μεγαλύτερης των 10 kWp στα διασυνδεδεμένα νησιά. Το μόνο επιχείρημα που έχει ακουστεί είναι ο φόρτος εργασίας της ΡΑΕ και οι πολλές αιτήσεις που θα πρέπει να διεκπεραιωθούν στα υπόλοιπα νησιά πριν υπάρξει πρόσκληση ενδιαφέροντος και για τα διασυνδεδεμένα νησιά. Το επιχείρημα αυτό βέβαια έχει ως συνέπεια ότι οι υποψήφιοι επενδυτές στα νησιά αυτά δεν απολαμβάνουν τα ίδια προνόμια και κίνητρα με άλλες περιοχές της χώρας και αυτό συνιστά κατάφορη αδικία σε βάρος τους.

Δεν φαίνεται να υπάρχουν ανυπέρβλητα τεχνικά εμπόδια που να καθιστούν μη εφικτή την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών σε διασυνδεδεμένα νησιά. Ακόμη κι εκεί όπου παρουσιάζονται κάποια προβλήματα, οι αρμόδιοι φορείς (ΡΑΕ και ΔΕΗ) θα πρέπει να καταγράψουν το εφικτό δυναμικό ανά νησί, όπως άλλωστε συνέβη και στην περίπτωση των νησιών με αυτόνομο δίκτυο.

Αποτέλεσμα της μέχρι τώρα αδράνειας είναι πως το δυναμικό των νησιών αυτών παραμένει ανεκμετάλλευτο, συνεχίζεται η εξάρτηση των νησιών αυτών από τα ορυκτά καύσιμα και υπάρχει μία άνιση μεταχείριση των επενδυτών.

4.5.3. Προτάσεις για την υπέρβαση του εμποδίου

Η ΡΑΕ θα πρέπει να απευθύνει άμεσα στους υποψήφιους επενδυτές πρόσκληση για την υποβολή αιτήσεων σε διασυνδεδεμένα νησιά. Η πρόσκληση αυτή θα πρέπει να βασιστεί σε τεχνικά στοιχεία που θα της παράσχει η ΔΕΗ για το εφικτό δυναμικό κάθε νησιού. Η σχετική εμπειρία υπάρχει εδώ και τρία χρόνια που εφαρμόζεται κάτι αντίστοιχο στα νησιά με αυτόνομο δίκτυο.

Δεν απαιτείται καμία νομοθετική ρύθμιση για μια τέτοια κίνηση. Είναι απλώς ζήτημα πολιτικής απόφασης. Το επιβλέπον τη ΡΑΕ Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής θα πρέπει να ζητήσει από τη ρυθμιστική αρχή να προχωρήσει άμεσα σε μια τέτοια ενέργεια.

4.6. Πως το γενικότερο διοικητικό περιβάλλον επηρεάζει την ανάπτυξη των φωτοβολταϊκών

Είναι αλήθεια πως η λειτουργία της διοίκησης στην Ελλάδα είναι εν γένει προβληματική και επηρεάζει αρνητικά όλες τις πτυχές της κοινωνικής και οικονομικής ζωής. Τα φωτοβολταϊκά δεν θα μπορούσαν λοιπόν να αποτελέσουν εξαίρεση σ' αυτόν τον δυσάρεστο κανόνα. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπολογίζει ότι το διοικητικό κόστος της γραφειοκρατίας στην Ελλάδα –η αποτίμηση της επιπλέον εργασίας που επιβάλλεται από τις διοικητικές διαδικασίες– αντιστοιχεί στο 7% του ΑΕΠ της χώρας, ποσοστό διπλάσιο του μέσου κοινοτικού. Τον Ιανουάριο του 2007, η Επιτροπή δρομολόγησε ένα Πρόγραμμα Δράσης για τη μείωση των διοικητικών εμποδίων στην ΕΕ με στόχο να καταγράψει τα διοικητικά κόστη που απορρέουν από την υφιστάμενη νομοθεσία και να μειώσει τα διοικητικά εμπόδια κατά 25% ως το 2012. Η Ελλάδα έχει προφανώς να επιτελέσει ένα ηράκλειο άθλο την ερχόμενη διετία αν θέλει να φανεί συνεπής στον στόχο αυτό.

Ένας παράγοντας που δυσχεραίνει περαιτέρω την κατάσταση είναι ότι υπάρχει ήδη ένα ευρύ και περίπλοκο πλέγμα νόμων και ρυθμίσεων για τα φωτοβολταϊκά, παρά το ότι η σχετική αγορά μόλις τώρα ξεκινά. Υπάρχει συχνά υπερρύθμιση και το παράδοξο είναι ότι υπάρχουν ταυτόχρονα και πολλά ασαφή θέματα. Οι σχετικές ρυθμίσεις οφείλουν να είναι σαφείς και ξεκάθαρες και δυστυχώς δεν είναι στην πράξη. Αυτή η νομοθετική ακαταστασία δημιουργεί περισσότερη γραφειοκρατία. Η ιδέα των "υπηρεσιών-μιας-στάσης", αν και ιδιαίτερα δημοφιλής, δεν εφαρμόζεται στην πράξη, ιδίως σε ότι αφορά στις ΑΠΕ. Οι δημόσιες υπηρεσίες δεν σέβονται τις προθεσμίες και δεν υπάρχουν ουσιαστικές κυρώσεις γι' αυτό. Φαντάζει λοιπόν άπιαστο όνειρο η ρύθμιση της Οδηγίας 2009/28/EC για τις ΑΠΕ που προβλέπει ότι: *"οι αντίστοιχες αρμοδιότητες των εθνικών, περιφερειακών και τοπικών διοικητικών φορέων για τις διαδικασίες έγκρισης, πιστοποίησης και χορήγησης άδειας συντονίζονται και καθορίζονται σαφώς, συμπεριλαμβανομένου του χωροταξικού σχεδιασμού, με διαφανή χρονοδιαγράμματα για τον καθορισμό των αιτήσεων πολεοδομικών ή οικοδομικών αδειών"*. Σε ότι αφορά στη δικαστική εξουσία, είναι και η ίδια πνιγμένη από τη γραφειοκρατία και δεν απομένει χρόνος για να ασχοληθεί σοβαρά με την αντιμετώπιση των διοικητικών εμποδίων. Αντίθετα, η δικαιοσύνη έχει συχνά χρησιμοποιηθεί για να εμποδίσει την ανάπτυξη έργων ΑΠΕ (κυρίως αιολικών) οδηγώντας σε επιπλέον καθυστερήσεις που συχνά φτάνουν και τα τέσσερα έτη.

Επί της αρχής, τα δικαιώματα των επενδυτών φωτοβολταϊκών προστατεύονται από τη νομοθεσία. Οι επενδυτές έχουν το δικαίωμα αίτησης θεραπείας, ένστασης, ενδικοφανούς προσφυγής ή δικαστικής προσφυγής σε περιπτώσεις που θεωρούν ότι θίγονται τα δικαιώματά τους από κάποια εμπλεκόμενη υπηρεσία, αν και στην πράξη η δικαστική ατραπός είναι δύσβατη για τους πολίτες. Σε γενικές γραμμές, οι σχετικές ρυθμίσεις προστατεύουν τους επενδυτές. Ο διαχειριστής του δικτύου (ΔΕΗ), για παράδειγμα, έχει δέσμια αρμοδιότητα για τη διασύνδεση ενός σταθμού με το δίκτυο, το ίδιο και ο διαχειριστής του συστήματος (ΔΕΣΜΗΕ) για την υπογραφή σύμβασης αγοροπωλησίας ηλεκτρικής ενέργειας. Συνεπώς, τυχόν άρνησή τους να υπογράψουν τις σχετικές συμβάσεις συνιστά "παράλειψη οφειλόμενης νόμιμης ενέργειας" και ο θιγόμενος μπορεί να υποβάλει αίτηση ακύρωσης στο Διοικητικό Δικαστήριο.

Ο νέος Ν.3851/2010, ευθυγραμμιζόμενος με την Οδηγία 2009/28/EC για τις ΑΠΕ, δίνει επίσης, για πρώτη φορά, την ευχέρεια της εξουσιοδότησης μικρών έργων μέσω μιας απλής γνωστοποίησης στον αρμόδιο φορέα αντί της συνήθους εγκριτικής διαδικασίας. Η εφαρμογή της ρύθμισης αυτής στον οικιακό τομέα (όπως ήδη προβλέπεται από τον Σεπτέμβριο του 2010) θα απλοποιήσει τις διαδικασίες και θα απαλλάξει τους πολίτες από μία άσκοπη υποβολή αίτησης έγκρισης δόμησης μικρών εργασιών στην Πολεοδομία.

5 ΛΙΣΤΑ ΕΝΕΡΓΕΙΩΝ

Αριθμός εμποδίου	Διαδικασία/Όνομα εμποδίου	Αρμόδια αρχή	Σχετική νομοθεσία	Πιθανές επιλογές
1	Έκδοση άδειας παραγωγής	Εθνικό Κοινοβούλιο	N.3468/06 (αρθ. 4) & N.3851/2010 (αρθ. 2)	<p>Επιλογή 1: εξαίρεση των φωτοβολταϊκών από την υποχρέωση έκδοσης άδειας παραγωγής.</p> <p>Επιλογή 2: εξαίρεση των φωτοβολταϊκών ισχύος μικρότερης των 10 MWp από την υποχρέωση έκδοσης άδειας παραγωγής.</p>
2	Η θέσπιση χαμηλού πλαφόν στην εγκατεστημένη ισχύ μπορεί να περιορίσει σοβαρά την ανάπτυξη της αγοράς	Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής	N.3851/2010 (αρθ. 2)	Η κάλυψη του 12% τουλάχιστον των αναγκών σε ηλεκτρική ενέργεια από φωτοβολταϊκά ως το 2020 θα μπορούσε να εγγυηθεί την ανάπτυξη μιας υγιούς αγοράς. Κάτι τέτοιο θα πρέπει να προβλέπεται σε ένα αναθεωρημένο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τις ΑΠΕ.
3	Έκδοση βεβαίωσης εξαίρεσης από ΕΠΟ για συστήματα <500 kWp επί εδάφους	Εθνικό Κοινοβούλιο	N.3851/2010 (αρθ. 3)	Κατάργηση της βεβαίωσης εξαίρεσης από ΕΠΟ καθώς και της παραγράφου που αναφέρει ότι απαιτείται ΕΠΟ σε γήπεδα που γειτνιάζουν σε απόσταση μικρότερη από εκατόν πενήντα (150) μέτρα, με άλλο γήπεδο για το οποίο έχει εκδοθεί άδεια παραγωγής ή απόφαση ΕΠΟ ή Προσφορά Σύνδεσης φωτοβολταϊκού σταθμού και η συνολική ισχύς των σταθμών υπερβαίνει τα 500 kWp.
	Περίπλοκη και χρονοβόρος περιβαλλοντική αδειοδότηση	Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής	ΥΑ 104248/2006 για την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων από έργα ΑΠΕ	Η περιβαλλοντική αδειοδότηση –όπου απαιτείται- θα πρέπει να γίνεται από μία “υπηρεσία μίας στάσης” μέσω μιας απλής περιβαλλοντικής γνωστοποίησης και σε σύντομο χρονικό διάστημα, αντί της σημερινής διαδικασίας που εμπλέκει δεκάδες υπηρεσίες.

Αριθμός εμποδίου	Διαδικασία/Όνομα εμποδίου	Αρμόδια αρχή	Σχετική νομοθεσία	Πιθανές επιλογές
4	Μη τήρηση προθεσμιών από αρμόδιες υπηρεσίες	Εθνικό Κοινοβούλιο	Ν.3851/2010 (αρθ. 3)	<p>Θέσπιση αποκλειστικών προθεσμιών μετά την παρέλευση των οποίων θα θεωρείται δεδομένη η συναίνεση της αρμόδιας υπηρεσίας και ο επενδυτής θα μπορεί να προχωρά στο επόμενο αδειοδοτικό στάδιο.</p> <p>Στην περίπτωση των οικιακών συστημάτων, ο διαχειριστής του δικτύου, όχι μόνο θα πρέπει να τηρεί τις τεθείσες προθεσμίες, αλλά θα πρέπει να διευκολύνει περαιτέρω τη διασύνδεση, φροντίζοντας παράλληλα να μειώσει τα κόστη σύνδεσης τα οποία είναι σήμερα ιδιαίτερα υψηλά.</p>
5	Μη δυνατότητα εγκατάστασης συστημάτων >10 kWp σε διασυνδεόμενα νησιά	Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας (ΡΑΕ)	Ν.3468/06 (αρθ. 4) & Ν.3851/2010 (αρθ. 2)	<p>Η ΡΑΕ θα πρέπει να απευθύνει άμεσα στους υποψήφιους επενδυτές πρόσκληση για την υποβολή αιτήσεων σε διασυνδεόμενα νησιά. Η πρόσκληση αυτή θα πρέπει να βασιστεί σε τεχνικά στοιχεία που θα της παράσχει η ΔΕΗ για το εφικτό δυναμικό κάθε νησιού.</p>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

Μεθοδολογία

Τα εμπόδια που εξετάζονται στην έκθεση αυτή διερευνήθηκαν σε βάθος κατά το αρχικό στάδιο του Προγράμματος *PV Legal* (www.pv-legal.eu). Η έρευνα ακολούθησε δύο βήματα:

- 1) Μια σε βάθος ανάλυση του νομοθετικού-διοικητικού πλαισίου
- 2) Μία έρευνα στην οποία συμμετείχαν εταιρίες φωτοβολταϊκών οι οποίες κατάθεσαν την εμπειρία τους.

Το πρώτο βήμα παρείχε μια ποιοτική περιγραφή των νομικών-διοικητικών σταδίων που απαιτούνται για την ανάπτυξη ενός φωτοβολταϊκού έργου. Οι διάφορες κατηγορίες συστημάτων, τα στάδια αδειοδότησης και τα εμπόδια που συνεπάγονται οι αδειοδοτικές διαδικασίες αναλύθηκαν σε κάθε συμμετέχουσα χώρα από τον αντίστοιχο Σύνδεσμο. Ο ΣΕΦ ανέλαβε το έργο αυτό για την Ελλάδα, αξιοποιώντας παράλληλα την εμπειρία μελών του και συμβούλων σε θέματα αδειοδότησης φωτοβολταϊκών έργων. Ο ποιοτικός έλεγχος της έρευνας σε όλες τις συμμετέχουσες χώρες έγινε από την εταιρία συμβούλων *eclareon Ltd*.

Το δεύτερο βήμα παρείχε μια ποσοτική εκτίμηση για τη διάρκεια, τους χρόνους αναμονής και τα κόστη που συνεπάγονται οι διαδικασίες και τα εμπόδια που περιγράφηκαν. Για το σκοπό αυτό πραγματοποιήθηκαν συνεντεύξεις με μέλη του ΣΕΦ που παρείχαν την πολύτιμη εμπειρία τους από την υλοποίηση έργων. Για την έρευνα χρησιμοποιήθηκε η διεθνώς αναγνωρισμένη μεθοδολογία *Standard Cost Model (SCM)*.

Για περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να ανατρέξετε στην παρακάτω διεύθυνση:
(<http://www.pvlegal.eu/presentation/project-methodology.html>).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

Βασικές πληροφορίες για την κατάσταση στην Ελλάδα

1. Κατηγορίες συστημάτων

Η έρευνα του Προγράμματος *PV Legal* εστίασε στις εξής κατηγορίες συστημάτων:

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ Α: Μικρά οικιακά συστήματα

Υποκατηγορία 1: Οικιακά συστήματα επί στεγών με ισχύ μικρότερη των 10 kWp (ενισχυόμενα από το ειδικό πρόγραμμα που ξεκίνησε στα μέσα του 2009)

Υποκατηγορία 2: Οικιακά συστήματα επί στεγών με ισχύ μικρότερη των 10 kWp σε διατηρητέα κτίρια

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ Β: Μικρές και μεσαίου μεγέθους εφαρμογές σε στέγες επιχειρήσεων

Υποκατηγορία 1: Συστήματα επί εμπορικών κτιρίων με εγκατεστημένη ισχύ έως 20 kWp (κυρίαρχο κομμάτι της αγοράς μέχρι πρότινος)

Υποκατηγορία 2: Συστήματα επί εμπορικών στεγών με εγκατεστημένη ισχύ έως 10 kWp (ενισχυόμενα από το ειδικό πρόγραμμα που ξεκίνησε στα μέσα του 2009)

Υποκατηγορία 3: Συστήματα επί εμπορικών κτιρίων με εγκατεστημένη ισχύ 20-150 kWp (αναδυόμενο κομμάτι της αγοράς που αναμένεται να ανθίσει μετά και την ψήφιση του Ν.3851/2010)

Υποκατηγορία 4: Συστήματα επί εμπορικών κτιρίων με εγκατεστημένη ισχύ άνω των 150 kWp (αναδυόμενο κομμάτι της αγοράς που αναμένεται να ανθίσει μετά και την ψήφιση του Ν.3851/2010)

Υποκατηγορία 5: Συστήματα επί διατηρητέων εμπορικών κτιρίων

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ Γ: Μεσαίου και μεγάλου μεγέθους συστήματα επί εδάφους

Υποκατηγορία 1: Συστήματα επί εδάφους με ισχύ από 20 kWp έως 150 kWp (κυρίαρχο κομμάτι της αγοράς μέχρι πρότινος)

Υποκατηγορία 2: Συστήματα επί εδάφους με ισχύ μεγαλύτερη των 150 kWp (αναδυόμενο κομμάτι της αγοράς)

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ Α

Από 1^{ης} Ιουλίου 2009 έχει τεθεί σε ισχύ ένα ειδικό πρόγραμμα για την εγκατάσταση μικρών φωτοβολταϊκών συστημάτων (<10 kWp) στον οικιακό τομέα. Για την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών επί διατηρητέων κτιρίων και εντός παραδοσιακών οικισμών απαιτούνταν μέχρι πρόσφατα η έκδοση ειδικής ανά περίπτωση υπουργικής απόφασης (μείζον εμπόδιο το οποίο έχει αρθεί από τον Σεπτέμβριο του 2010). Η πρώτη φάση του προγράμματος αφορούσε μόνο στην ηπειρωτική χώρα και μόνο στα νησιά εκείνα που είναι διασυνδεδεμένα με το ηπειρωτικό δίκτυο. Τα νησιά που διαθέτουν αυτόνομο ηλεκτρικό δίκτυο δεν καλύπτονταν από το πρόγραμμα (και το εμπόδιο αυτό έχει αρθεί από τον Σεπτέμβριο του 2010). Για την ένταξη στο καθεστώς κινήτρων του προγράμματος, μέρος των αναγκών σε ζεστό νερό χρήσης πρέπει να καλύπτεται από ηλιοθερμικά συστήματα ή άλλες τεχνολογίες ΑΠΕ. Οι εμπλεκόμενες υπηρεσίες είναι η τοπική ΔΕΗ (ή θεωρητικά κάποιος άλλος πάροχος ηλεκτρικής ενέργειας) και μέχρι πρόσφατα η τοπική Διεύθυνση Πολεοδομίας η οποία παρείχε την έγκριση εργασιών δόμησης μικρής κλίμακας. Από τον Σεπτέμβριο του 2010, η μόνη εμπλεκόμενη υπηρεσία είναι η τοπική ΔΕΗ.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ Β

Η εγκατάσταση φωτοβολταϊκών ισχύος έως 20 kWp σε εμπορικά κτίρια ακολουθεί μια σχετικά απλή διαδικασία. Μέχρι πρόσφατα, για τα συστήματα άνω των 20 kWp απαιτούνταν έγκριση περιβαλλοντικών όρων από τις αρμόδιες περιφερειακές αρχές, καθώς και η έκδοση μιας “εξαιρέσης” από άδεια παραγωγής που χορηγούσε η ΠΑΕ. Τα στάδια

αυτά έχουν ορθώς καταργηθεί με το Ν.3851/2010. Από τον Σεπτέμβριο του 2010, η μόνη εμπλεκόμενη υπηρεσία είναι η τοπική ΔΕΗ.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ Γ

Η εγκατάσταση φωτοβολταϊκών επί εδάφους ακολουθούσε μια χρονοβόρα διαδικασία αδειοδότησης η οποία περιλάμβανε την έκδοση μιας ειδικής άδειας παραγωγής από τη ΡΑΕ καθώς και περιβαλλοντική αδειοδότηση από τις αρμόδιες περιφερειακές υπηρεσίες. Μέχρι πρότινος, τα μεγάλης ισχύος συστήματα ακολουθούσαν μία διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης δύο σταδίων στα οποία λίγο πολύ εμπλέκονταν οι ίδιες υπηρεσίες. Ο νέος Ν.3851/2010 συνένωσε τα δύο αυτά στάδια σε ένα. Τα μεγάλης ισχύος έργα (>1 MWp) απαιτούν επίσης δύο ακόμη άδειες, την άδεια εγκατάστασης και την άδεια λειτουργίας.

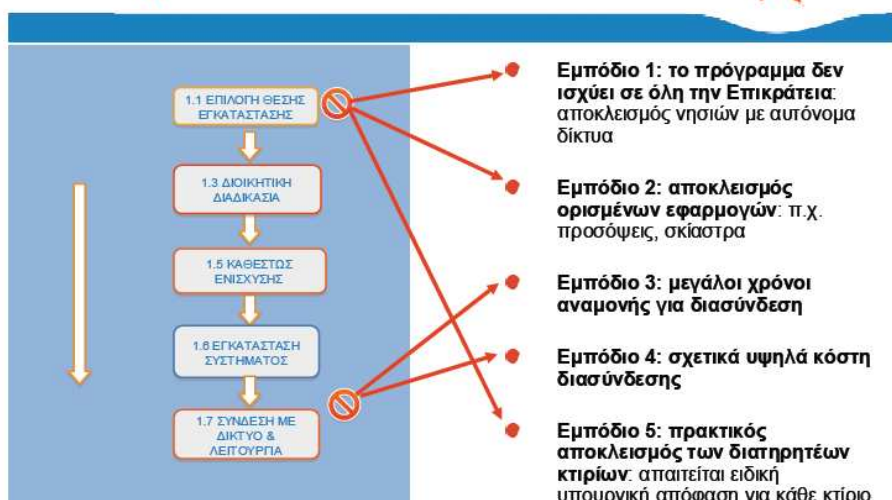
2. Διαδικασίες ανάπτυξης φωτοβολταϊκών έργων

Τα εμπόδια που περιγράφονται παρακάτω καταγράφηκαν κατά την πρώτη φάση του Προγράμματος *PV Legal* και αντανakλούν την κατάσταση πριν την ψήφιση του νέου νόμου για τις ΑΠΕ στα μέσα του 2010. Ως αποτέλεσμα της πίεσης που άσκησε η αγορά και άλλοι φορείς, ορισμένα από τα εμπόδια αυτά (ιδιαίτερα στις κτιριακές εφαρμογές) έχουν αρθεί. Μερικές από τις θετικές αλλαγές που επήλθαν είναι οι εξής:

- Με υπουργική απόφαση επιτρέπεται πλέον από τον Σεπτέμβριο του 2010 η εγκατάσταση οικιακών φωτοβολταϊκών συστημάτων σε νησιά με αυτόνομα δίκτυα.
- Με υπουργική απόφαση επιτρέπονται πλέον από τον Σεπτέμβριο του 2010 εφαρμογές που μέχρι πρόσφατα δεν ήταν επιτρεπτές στον οικιακό τομέα (π.χ. εγκαταστάσεις σε προσόψεις, στέγαστρα, χώρους στάθμευσης, αποθήκες, κ.λπ).
- Με υπουργική απόφαση επιτρέπεται πλέον από τον Σεπτέμβριο του 2010 η εγκατάσταση φωτοβολταϊκών σε διατηρητέα κτίρια και παραδοσιακούς οικισμούς έπειτα από σχετική γνωμοδότηση της αρμόδιας Επιτροπής Πολεοδομικού Αρχιτεκτονικού Ελέγχου (ΕΠΑΕ).
- Δεν απαιτείται πλέον περιβαλλοντική αδειοδότηση για τις κτιριακές εφαρμογές φωτοβολταϊκών ανεξαρτήτως μεγέθους συστήματος.
- Η άδεια παραγωγής απαιτείται πλέον μόνο για συστήματα ισχύος άνω του 1 MWp.
- Επιτρέπεται η εγκατάσταση φωτοβολταϊκών σε αγροτικές περιοχές αν και με κάποιους περιορισμούς.

2.1. Κατηγορία Α

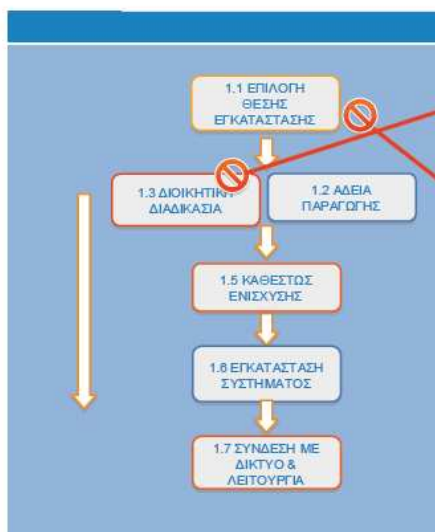
Κατηγορία Α: μικρά οικιακά συστήματα

2.2. Κατηγορία Β

Κατηγορία Β: μικρές και μεσαίου μεγέθους εφαρμογές σε κτίρια επιχειρήσεων

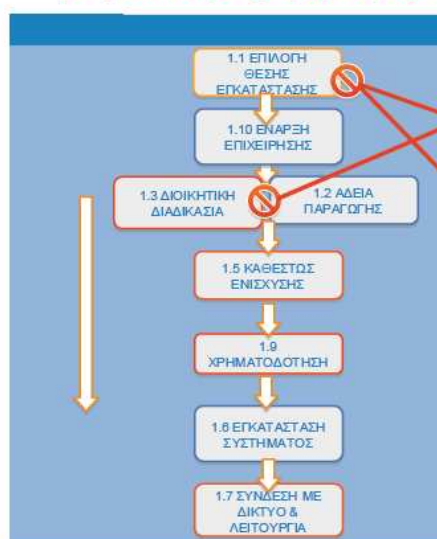
PV LEGAL Research Review

Εμπόδιο 1: ανούσιες άδειες για μεγαλύτερα συστήματα (>20 kWp): π.χ. ΕΠΟ για στέγες εμπορικών κτιρίων για συστήματα >20 kWp, άδειες παραγωγής, εγκατάστασης και λειτουργίας για συστήματα >150 kWp

Εμπόδιο 2: πρακτικός αποκλεισμός των διατηρητέων κτιρίων: απαιτείται ειδική υπουργική απόφαση για κάθε κτίριο

2.3. Κατηγορία Γ

Κατηγορία Γ: Μεσαίου και μεγάλου μεγέθους εφαρμογές επί εδάφους

PV LEGAL Research Review

Εμπόδιο 1: χρονοβόρες αδειοδοτικές διαδικασίες: 2-3 έτη

Εμπόδιο 2: ασαφείς ορισμοί ζωνών αποκλεισμού: π.χ. έλλειψη κριτηρίων για ορισμό γαιών υψηλής παραγωγικότητας

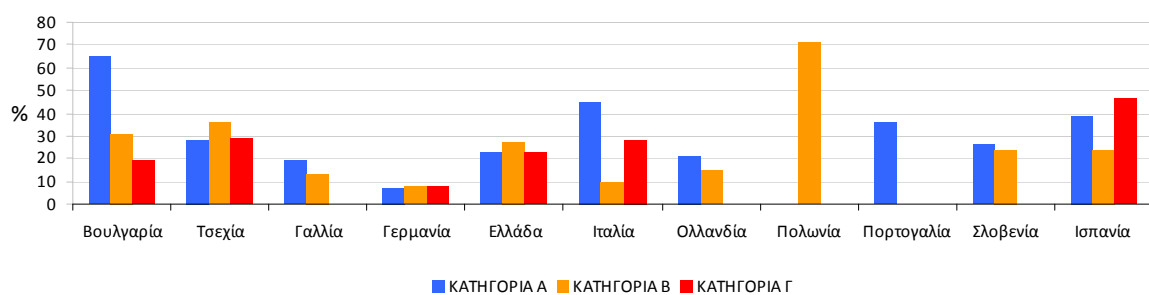
Εμπόδιο 3: ανούσιες πολεοδομικές ρυθμίσεις: π.χ. απαίτηση για αρτιότητα και οικοδομησιμότητα γηπέδων

2.4. Σύγκριση μεταξύ διαφόρων χωρών

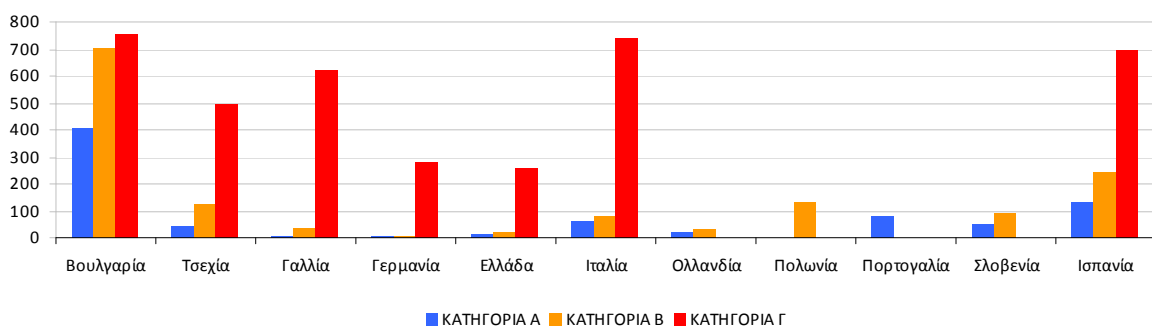
Τα παρακάτω διαγράμματα δίνουν τις διαφορές μεταξύ των συμμετεχόντων χωρών. Θα πρέπει να διαβαστούν παρόλα αυτά με προσοχή διότι κάποιες φορές οι συγκρινόμενες κατηγορίες αφορούν συστήματα διαφορετικών μεγεθών (π.χ. η Κατηγορία Γ στην Ελλάδα αφορά σε συστήματα των 100 kWp, στη Βουλγαρία, την Τσεχία και την Ισπανία του 1 MWp, ενώ στη Γαλλία, τη Γερμανία και την Ιταλία των 5 MWp).

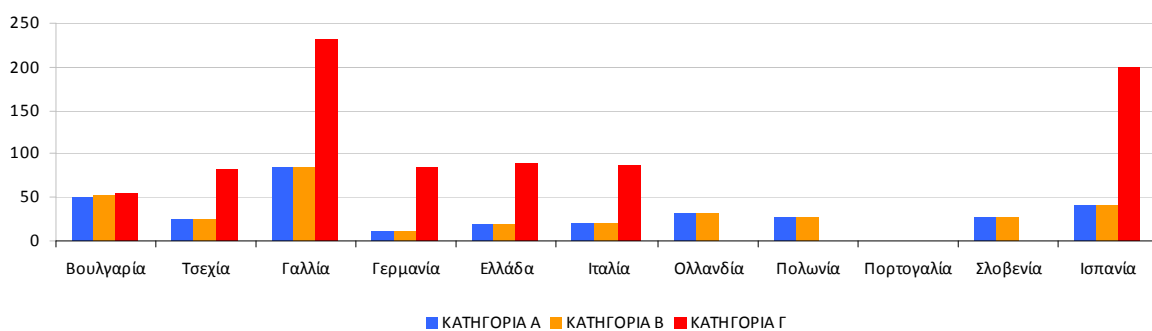
Νομικά-Διοικητικά κόστη ως ποσοστό του συνολικού κόστους ανάπτυξης έργου
(εξαιρουμένου του εξοπλισμού)

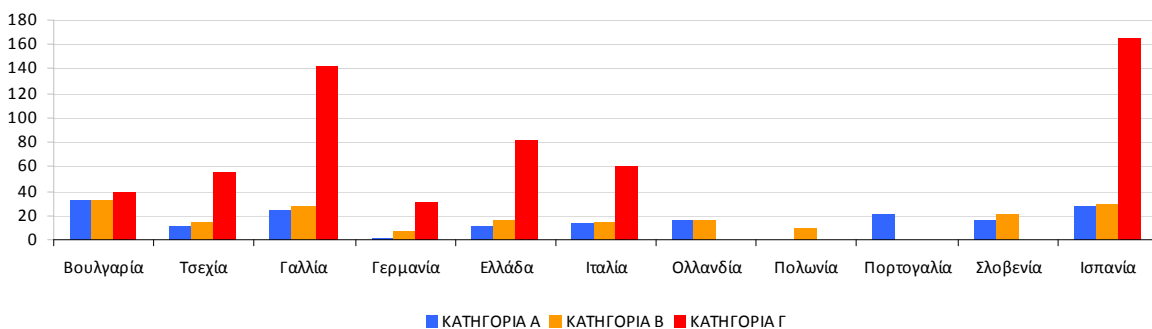
Συμμόρφωση με τις νομικές-διοικητικές απαιτήσεις: απασχόληση (ώρες)

Συμμόρφωση με τις νομικές-διοικητικές απαιτήσεις: συνολική διάρκεια (εβδομάδες)

Συμμόρφωση με τις νομικές-διοικητικές απαιτήσεις: χρόνος αναμονής (εβδομάδες)

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΩΝ ΦΩΤΟΒΟΛΤΑΪΚΩΝ

Reduction of Bureaucratic Barriers for Successful PV Deployment in the EU

info@pvlegal.eu • www.pvlegal.eu

With the support of

Intelligent Energy Europe